

Gericht aan:
Urban Brussels
Kunstberg 10-13,
1000 Brussel
Contactpersoon: mevrouw Isabella DE DUVE

ONTWERP VAN NIEUWE GEWESTELIJKE STEDENBOUWKUNDIGE VERORDENING (GSV)

Milieueffectenrapport (MER) van
het ontwerp van herziening van
de GSV

NIET-TECHNISCHE SAMENVATTING

12 OKTOBER 2022

Contactpersoon:

Pierre-Yves ANCION

Studiedirecteur

Tel. +32 (0)2 738 78 73

py.ancion@stratec.be

Inhoud

1. ALGEMENE INLEIDING	2
1.1. DE GEWESTELIJKE STEDENBOUWKUNDIGE VERORDENING (GSV).....	2
1.1.1. DE HUIDIGE GSV	2
1.1.2. POSITIE TEN OPZICHTE VAN ANDERE REGELGEVINGSINSTRUMENTEN DIE RESSORTEREN ONDER HET HANDHAVINGSBELEID VOOR RUIMTELIJKE ORDENING EN STEDENBOUW	2
1.1.3. AARD VAN DE GSV.....	3
1.2. DOELSTELLINGEN EN INHOUD VAN HET MER.....	3
2. PRESENTATIE VAN HET ONTWERP VAN GSV EN DE METHODOLOGIE VOOR DE OPSTELLING ERVAN	5
2.1. GESCHIEDENIS VAN DE HERVORMING EN METHODOLOGIE VOOR DE OPSTELLING VAN HET ONTWERP VAN GSV	5
2.2. PRESENTATIE VAN DE INHOUD VAN HET ONTWERP VAN GSV.....	5
3. BESTAANDE MILIEUSITUATIE EN INTERACTIES MET DE GSV	8
3.1. BEVOLKING EN SOCIALE EN ECONOMISCHE ASPECTEN	8
3.2. ERFGOED	9
3.3. BEBOUWD WEEFSEL EN LANDSCHAP	9
3.4. BODEMS EN HUN GEBRUIK	10
3.5. OPPERVLAKTE- EN GRONDWATER	11
3.6. FAUNA, FLORA EN BIODIVERSITEIT	12
3.7. MOBILITEIT.....	13
3.8. ENERGIEVERBRUIK	14
3.9. KLIMAAT	14
3.10. GEZONDHEID	15
3.11. AFVALBEHEER.....	16
4. ANALYSE VAN DE MILIEUEFFECTEN EN VAN DE COHERENTIE	17
4.1. ANALYSE VAN DE EFFECTEN.....	17
4.2. ANALYSE VAN DE COHERENTIE MET DE DOOR DE REGERING VASTGESTELDE BELEIDSORIËNTATIES	21
4.3. ANALYSE VAN DE SAMENHANG TUSSEN DE GESELECTEERDE BEPALINGEN EN DE SPECIFIEKE DOELSTELLINGEN VAN ELKE TITEL.	22
5. PASSENDE BEOORDELING	26
6. ANALYSE VAN DE ALTERNATIEVEN	27
7. BEGELEIDINGSMAATREGELEN OM EVENTUELE NEGATIEVE GEVOLGEN TE VOORKOMEN, TE BEPERKEN OF TE COMPENSEREN	29
7.1. LIJST VAN MAATREGELEN.....	29
7.2. CONCLUSIES INZAKE DE BEGELEIDINGSMAATREGELEN	33
8. OPVOLGINGSMAATREGELEN	34
9. EVALUATIEMETHODE EN ONDERVONDEN MOEILIKHEDEN.....	36
9.1. EVALUATIEMETHODOLOGIE	36
9.2. ERVAREN MOEILIKHEDEN EN BEPERKINGEN	37
10. CONCLUSIES.....	37

1. ALGEMENE INLEIDING

1.1. DE GEWESTELIJKE STEDENBOUWKUNDIGE VERORDENING (GSV)

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest worden de regels van het stedenbouwkundige handhavingsbeleid hoofdzakelijk bepaald door de stedenbouwkundige verordeningen die van gewestelijke of gemeentelijke aard kunnen zijn. De gewestelijke stedenbouwkundige verordening (GSV) neemt dus een centrale plaats in, aangezien het deze verordening is die op heel het gewestelijk grondgebied van toepassing is¹. De GSV bevat bepalingen van regelgevende aard met algemene reikwijdte, die nageleefd moeten worden bij alle handelingen en werken die onderworpen zijn aan of vrijgesteld van een stedenbouwkundige vergunning. De GSV draagt dus bij tot het bepalen van de stedelijke vorm van het Gewest.

1.1.1. DE HUIDIGE GSV

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest beschikt over een GSV die op 21 november 2006 bij besluit werd aangenomen en op 3 januari 2007 in werking is getreden. Ze bestaat uit 8 titels:

- Titel I: Kenmerken van de bouwwerken en hun naaste omgeving;
- Titel II: Bewoonbaarheidsnormen voor woningen;
- Titel III (gedeeltelijk opgeheven²): Bouwplaatsen;
- Titel IV: Toegankelijkheid van gebouwen voor personen met beperkte mobiliteit;
- *Titel V (volledig opgeheven³): Warmte-isolatie van de gebouwen;*
- Titel VI: Reclame- en uithangborden;
- Titel VII: De wegen, de toegangen ertoe en de naaste omgeving ervan;
- Titel VIII: De parkeernormen buiten de openbare weg.

De momenteel geldige GSV heeft de vorm van een besluit van de Brusselse regering dat gepubliceerd werd in het Belgisch Staatsblad van 19/12/2006. Daarnaast is de GSV ook op het internet⁴ beschikbaar in de vorm van geïllustreerde folders waarin de doelstellingen, het toepassingsgebied en de definities van elke gebruikte term systematisch worden toegelicht voordat de artikelen worden doorgenomen.

1.1.2. POSITIE TEN OPZICHTE VAN ANDERE REGELGEVINGSINSTRUMENTEN DIE RESSORTEREN ONDER HET HANDHAVINGSBELEID VOOR RUIMTELIJKE ORDENING EN STEDENBOUW

Het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening is de rechtsgrondslag voor de politie voor ruimtelijke ordening en stedenbouw in het BHG. Titel III van het BWRO in verband met de stedenbouwkundige verordeningen somt de verschillende soorten verordeningen op die het domein stedenbouw in het BHG beheersen, zijnde in de eerste plaats de **gewestelijke stedenbouwkundige verordeningen** (artikelen

¹ Behalve in geval van een bijzonder bestemmingsplan (BBP) of een richtplan van aanleg (RPA), waarvan bepaalde bepalingen mogen afwijken van de bepalingen van de GSV.

² Titel III werd gedeeltelijk opgeheven (9 artikelen opgeheven: 2, 3, 5 en 7 tot 12) door het besluit van 11 juli 2013 betreffende de uitvoering van bouwplaatsen op de openbare weg (Publicatie in het Belgisch Staatsblad van 06/09/2013 - Inwerkingtreding: 01/11/2013);

³ Titel V werd opgeheven door de ordonnantie van 7 juni 2007 houdende de energieprestatie en het binnenklimaat van gebouwen (EPB). Deze ordonnantie werd op haar beurt vervangen door het Brussels Wetboek van Lucht, Klimaat en Energiebeheersing (BWLKE)

⁴ https://stedenbouw.irisnet.be/spelregels/stedenbouwkundige-verordeningen-svs/de-gewestelijke-stedenbouwkundige-verordening-gsv?set_language=nl

87 en 88 van het BWRO), waaronder de gewestelijke stedenbouwkundige verordening (GSV). De bepalingen ervan zijn slechts van toepassing *voor zover zij niet in strijd zijn met de verordenende voorschriften* van de in Titel II van het BWRO opgenomen plannen, in casu het gewestelijk bestemmingsplan (GBP) en de verordenende bepalingen van de richtplannen van aanleg (RPA) en de bijzondere bestemmingsplannen (BBP), voor de grondgebieden waarop zij respectievelijk betrekking hebben⁵.

Op meer lokale schaal kan de regering **gezoneerde gewestelijke stedenbouwkundige verordeningen** (GGSV) vaststellen, waarvan de bepalingen slechts betrekking hebben op bepaalde aspecten en gelden voor een bepaalde zone van het gewestelijk grondgebied. Op gemeentelijk niveau, en in overeenstemming met de gewestelijke stedenbouwkundige verordeningen⁶, kunnen de gemeenten **gemeentelijke stedenbouwkundige verordeningen**(GemSV's) aannemen, die van tweeërlei aard kunnen zijn (artikel 91 van het BWRO):

- **specifieke gemeentelijke stedenbouwkundige verordeningen** (SGemSV), die van toepassing zijn op het hele gemeentelijke grondgebied en betrekking hebben op een materie die niet op gewestelijk niveau is geregeld of die de gewestelijke verordeningen nader preciseren;
- **gezoneerde gemeentelijke stedenbouwkundige verordeningen** (GGemSV) die slechts betrekking hebben op een deel van het gemeentelijke grondgebied. Een GGemSV kan afwijken van de GSV op voorwaarde dat dit geen gevolgen heeft voor de essentiële gegevens ervan en dat de afwijking is ingegeven door behoeften die ten tijde van de goedkeuring van de GSV nog niet bestonden.

1.1.3. AARD VAN DE GSV

De gewestelijke stedenbouwkundige verordening (GSV) is een instrument van verordenende aard dat bepalingen met een algemene reikwijdte bevat die bindend zijn en in principe van toepassing op het hele grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Deze regels moeten worden nageleefd voor alle werken waarvoor een stedenbouwkundige vergunning vereist is of waarvoor daarvan vrijstelling is verleend, tenzij door de bevoegde instantie een vrijstelling is verleend wanneer dit in overeenstemming wordt geacht met het beginsel van een goede ruimtelijke ordening⁷. Wat de afwijkingen inzake volume, inplanting en esthetiek van de constructies betreft, bepaalt artikel 126, § 11, van het BWRO dat de vergunningsaanvraag vooraf moet worden voorgelegd aan de in artikel 188/7 bedoelde regels van openbaarmaking (openbaar onderzoek en advies van het overlegcomité)⁸.

1.2. DOELSTELLINGEN EN INHOUD VAN HET MER

Het MER heeft tot doel de milieueffecten van het ontwerp van GSV, en meer bepaald van artikels die er deel van uitmaken, te identificeren, te beschrijven en te evalueren. In het eerste deel stelt het MER het juridisch kader voor waarin het ontwerp van GSV is ingebed. Ook wordt de achtergrond van de

⁵ Dezelfde regel geldt ten opzichte van de reglementaire voorschriften van een verkavelingsvergunning.

⁶ Voor zover de GSV en GGemSV's niet-conforme bepalingen van de GemSV's intrekken (artikel 95 van het BWRO).

⁷ En uitgezonderd de hypothese waarin een bepaling van de GSV wordt tegengehouden door een RPA, BBP of verkavelingsvergunning

⁸ De jurisprudentie van de Raad van State biedt echter een kader waarbinnen een autoriteit een afwijking van een stedenbouwkundige verordening kan toestaan. Afgezien van de motiveringsplicht mag de toegestane afwijking niet tot gevolg hebben dat de verordening haar inhoud verliest doordat zij indruist tegen de stedenbouwkundige en ruimtelijke orderingsdoelstellingen van de betrokken regel

hervorming van het MER gepresenteerd, met inbegrip van een presentatie van de lessen die zijn getrokken uit de Commissie van deskundigen die was opgericht om de ontwikkeling van het ontwerp van GSV te begeleiden, alsmede de beleidsoriëntaties die door de Regering zijn aangehouden. Vervolgens wordt de inhoud van het ontwerp van MER gepresenteerd en wordt de samenhang met andere plannen en programma's geanalyseerd. In het tweede deel beschrijft het MER de bestaande milieusituatie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en identificeert het de interacties en uitdagingen met betrekking tot de GSV. Ook de vooruitzichten voor de evolutie in de tijd worden beschreven. Het derde deel van het MER gaat vervolgens de positieve en negatieve gevolgen van het ontwerp van GSV voor de oorspronkelijke milieumomstandigheden kwantitatief (indien mogelijk) of kwalitatief analyseren. Deze analyse gebeurt eerst bepaling per bepaling en vervolgens transversaal, over alle bepalingen heen. Ten slotte worden in het vierde deel de alternatieven voor het ontwerp van GSV geanalyseerd (met name het alternatief om het ontwerp van GSV niet uit te voeren en het alternatief van het ontwerp van GSV 2018), teneinde conclusies te kunnen trekken over de relevantie of irrelevantie van het ontwerp van GSV met betrekking tot de aanvankelijke staat van het milieu, de geïdentificeerde effecten en de effecten van de alternatieven. In dit deel worden ook corrigerende maatregelen geïdentificeerd om de voordien aangetoonde negatieve effecten te vermijden en/of eventuele overblijvende negatieve effecten te compenseren.

2. PRESENTATIE VAN HET ONTWERP VAN GSV EN DE METHODOLOGIE VOOR DE OPSTELLING ERVAN

2.1. GESCHIEDENIS VAN DE HERVORMING EN METHODOLOGIE VOOR DE OPSTELLING VAN HET ONTWERP VAN GSV

De eerste gewestelijke stedenbouwkundige verordening van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werd goedgekeurd op **3 juni 1999** met de vaststelling van titels I tot VII. Ze werd vervolgens opgeheven en vervangen door een nieuwe versie, goedgekeurd op **11 april 2003**, die zelf vervangen werd door een versie die overeenkomt met de versie die momenteel en sinds **29 december 2006** van kracht is.

De Brusselse regering heeft, gelet op de evolutie van het grondgebied en de behoeften, de beslissing tot herziening van de GSV opgenomen in haar Gewestelijke Beleidsverklaring (GBV) voor de legislatuur 2014-2019, om er met name de beginselen van een gecontroleerde verdichting, die de stedenbouwkundige typologie en de typologie van de wijken naleeft, in te integreren, de oprichting van studentenwoningen te vergemakkelijken en te anticiperen op de mogelijkheid tot latere reconversie [van kantoren] naar andere functies, zoals woongelegenheden of voorzieningen. Deze ambities hebben geleid tot een **eerste ontwerp tot wijziging van de GSV**, door de regering in eerste lezing goedgekeurd op 24 januari 2019 en onderworpen aan een openbaar onderzoek, dat aanleiding heeft gegeven tot talrijke reacties en voorstellen tot wijziging. Tegelijkertijd bevestigde de nieuwe GBV 2019-2024 de wil van de regering om de hervorming van de GSV voort te zetten. In deze GBV keren bepaalde thema's terug die ook al aanwezig waren in die van 2014-2019, maar er zijn ook nieuwe doelstellingen, zoals het principe van de contextualisering van de toegelaten bouwprofielen; de vergroting van de gemeenschappelijke ruimtes om tegemoet te komen aan de evolutie van de woonvormen; de verbetering van het voetgangers- en fietserscomfort, enz. Tot slot hebben de gezondheids crisis in verband met COVID-19 en de daaruit voortvloeiende lockdown de mentaliteit veranderd en nieuwe problemen aan het licht gebracht, met name de behoefte van iedereen aan een comfortabele woning, waardoor de kwestie van het bestaan van een buitenruimte in woningen aan de orde wordt gesteld.

In deze context heeft de regering de beslissing genomen **een nieuw ontwerp van GSV** op te stellen. Om de opstelling ervan op te starten, werd een **Commissie van deskundigen** opgericht, die tot taak had richtsnoeren voor de hervorming van de GSV te identificeren en eerste opties voor te stellen.

Vervolgens kregen **thematiese werkgroepen** de opdracht de voorstellen van de Commissie van deskundigen te analyseren en aan te passen en te verfijnen teneinde ze in een verordenende tekst te vertalen. Later, tussen de opstelling van de GSV en de effectenbeoordeling, werden **iteraties** uitgevoerd om de tekst tot zijn definitieve versie te laten evolueren.

2.2. PRESENTATIE VAN DE INHOUD VAN HET ONTWERP VAN GSV

Het ontwerp van RRU is gegroepeerd rond volgende drie hoofdtitels :

- Titel I: Open ruimten;
- Titel II: Stedelijkheid;
- Titel III: Bewoonbaarheid.

Dankzij deze nieuwe structuur kan de inhoud van de GSV hiërarchisch worden ingedeeld in samenhangende reeksen, te beginnen met een brede schaal, d.w.z. de open ruimte, vervolgens verfijnd naar het uiterlijk voorkomen, de bouwprofielen, enz. van de gebouwen die er worden gebouwd (stedelijkheid) en ten slotte de wijze waarop de binnenruimten van deze gebouwen zijn ingericht (bewoonbaarheid).

Naast deze drie hoofdtitels is er een inleidende titel met het algemene toepassingsgebied en een glossarium en een bijlage over de toegankelijkheid voor personen met beperkte mobiliteit.

Titel I: Open ruimten

Deze titel, die betrekking heeft op de voorschriften voor alle onbebouwde ruimten, zowel openbare als private, is verdeeld in drie hoofdstukken. In het eerste worden de algemene doelstellingen van deze titel en het toepassingsgebied uiteengezet. Het tweede hoofdstuk betreft de openbare open ruimte en is opgebouwd rond vijf afdelingen:

- **1 – Algemeen:** bevat bepalingen inzake de inrichting van de openbare open ruimte, de verdeling van het weggebruik, het technisch net en het straatmeubilair.
- **2 – Verblijfsfunctie:** regelt de plaatsen waar mensen leven, zich ontspannen, elkaar ontmoeten en nieuwe energie opdoen (pleinen, parken, terrassen, kiosken, enz.).
- **3 – Verplaatsingsfunctie:** regelt de verdeling en de inrichtingen met betrekking tot de vervoerswijzen (voetgangers, fietsers, openbaar vervoer en individuele motorvoertuigen).
- **4 – Milieufunctie:** bevat bepalingen voor de vergroening van de openbare open ruimten, het koelnetwerk, het geïntegreerd regenwaterbeheer, de biodiversiteit, de verlichting en het akoestisch comfort.
- **5 – Reclame in de openbare open ruimte:** heeft betrekking op alle aspecten van reclame in de openbare open ruimte, met inbegrip van planimeters, publiciteit in bushaltes en gelegenheidsreclame.

Het derde en laatste hoofdstuk tot slot regelt de private open ruimten en omvat dezelfde afdelingen:

- **1 – Algemeen:** regelt de verhouding en de ordening van de private open ruimte en de onbebouwde terreinen.
- **2 – Verblijfsfunctie:** heeft betrekking op de private open ruimten van grote gebouwen.
- **3 – Verplaatsingsfunctie:** regelt enerzijds de toegangswegen tot gebouwen en anderzijds de parkeergelegenheid voor individuele motorvoertuigen
- **4 – Milieufunctie:** omvat bepalingen met betrekking tot volle grond, vergroening en biodiversiteit.
- **5 – Reclame:** behandelt de aspecten die verband houden met reclame die zich in de private ruimte bevindt, maar zichtbaar is vanuit de openbare ruimte, met inbegrip van middelgrote en grote reclameborden die op onbebouwde grond of op hun omheining zijn geplaatst.

Titel II: Stedelijkheid

Deze titel bevat de voorschriften voor alle kenmerken van de bouwschil van een bouwwerk, met inbegrip van de relatie tot de open ruimte, de straat, de naburige gebouwen en de omringende context. Er zijn vijf hoofdstukken in deze titel. In het eerste worden de algemene **doelstellingen en het toepassingsgebied** uiteengezet. Het tweede hoofdstuk, "**Duurzaamheid en veerkracht**", heeft enerzijds betrekking op de bouw zelf, in een streven naar het behoud en de renovatie van bestaande gebouwen en de reconversie en recuperatie van materialen; en anderzijds op het milieu en de ruimten rond het gebouw (biodiversiteit, koelnetwerken, geïntegreerd beheer en hergebruik van het regenwater).

Het derde hoofdstuk, "**Dichtheid, ligging en bouwprofielen**", bestaat uit drie afdelingen:

- **1 – Gemeenschappelijke bepalingen voor alle bouwwerken:** regelt de dichtheid van projecten op het vlak van bouw en gebruik, evenals de maximale grondinname van de bouwwerken.
- **2 – Specifieke bepalingen voor mandelige bouwwerken:** regelt de bouwschil van de bouwwerken en de inplanting ervan op het terrein, met name door de maximale diepte, de maximale grondinname en de hoogte te bepalen.
- **3 – Specifieke bepalingen voor vrijstaande bouwwerken:** reglementeert de inplanting en de hoogte van de bouwwerken, waarbij rekening wordt gehouden met een reeks stedenbouwkundige factoren en met de omliggende en de milieucontext.

Hoofdstuk 4 heeft betrekking op **de bouwschil van de bouwwerken** en reglementeert de benedenverdiepingen, de uitstekende elementen aan de straatgevel, de uitwendige isolatie van gevels en daken.

Het vijfde hoofdstuk reglementeert de **technische installaties** zoals netaansluitingen, afvoerkanalen, luifels en zonnetenten, zonnepanelen, antennes en relingen.

Het zesde hoofdstuk, ten slotte, heeft betrekking op **uithangborden en reclame** in verband met gebouwen (de andere worden behandeld in titel I over open ruimten). Het gaat voornamelijk over gelegenheids- of niet-gelegenheidsuithangborden en over meer specifieke voorzieningen zoals vastgoedpanelen en werfpanelen. Het heeft ook betrekking op reclame op gebouwen, die in het algemeen niet meer is toegestaan, behalve in het geval van dekzeilen voor bouwterreinen.

Titel III: Bewoonbaarheid

De titel "bewoonbaarheid" bevat de voorschriften betreffende de interne structuur van de bouwwerken om een goede levenskwaliteit voor de gebruikers te waarborgen, zowel voor de woningen als voor de andere functies zoals kantoren, parkeerterreinen of voorzieningen. Hij bestaat uit vier hoofdstukken. In het eerste worden de algemene **doelstellingen en het toepassingsgebied** uiteengezet. Hun verdeling over het grondgebied varieert naargelang de activiteiten: bedrijventerreinen en industrieën zijn geconcentreerd langs het kanaal (omwille van de goede bereikbaarheid via de rivier, de weg en het spoor en de nabijheid van de consumenten); gemengde en sterk gemengde gebieden treffen we eveneens aan in de buurt van het kanaal en over het algemeen binnen de eerste kroon; handelskernen zijn in alle gemeenten terug te vinden, maar zijn toch veel talrijker binnen de Vijfhoek; de administratiegebieden concentreren zich ten oosten van de Vijfhoek, in de Europese wijk.

Het derde hoofdstuk gaat meer specifiek over **woningen**. Het is opgedeeld in twee afdelingen.

- **1 – Regels van toepassing op alle woningen:** legt normen vast betreffende de oppervlakte van de woningen, hun oriëntatie of de diversiteit van de woningen binnen de bouwwerken
- **2 – Specifieke regels voor studentenwoningen:** specificeert deze normen voor individuele en collectieve studentenwoningen, met name voor wat de te respecteren minimale oppervlakten betreft.

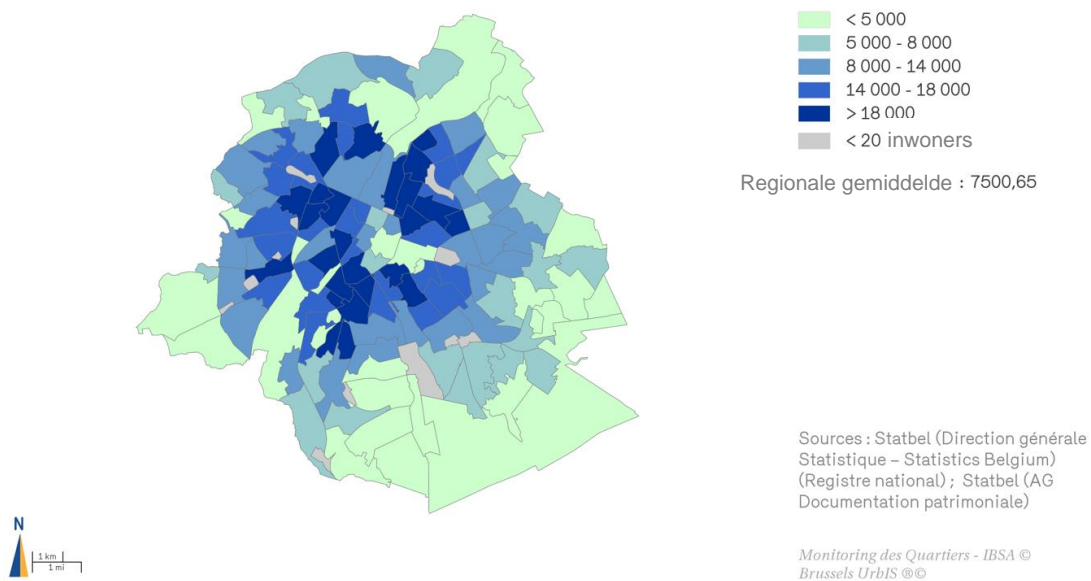
Het vierde reglementeert **het parkeren** en de **leveringszones** buiten de openbare weg. Het legt onder meer normen vast met betrekking tot het aantal fietsparkeerplaatsen en parkeerplaatsen, op basis van criteria zoals de oppervlakte van het bouwwerk, het gebruik ervan en de bereikbaarheid met het openbaar vervoer.

3. BESTAANDE MILIEUSITUATIE EN INTERACTIES MET DE GSV

3.1. BEVOLKING EN SOCIALE EN ECONOMISCHE ASPECTEN

Bevolking: Sinds 1996 neemt de bevolking van het Brussels Gewest toe. Momenteel telt het 1,218 miljoen inwoners, waarvan 64,2 % arbeidsgeschikt is. Deze bevolking is verdeeld over 555967 huishoudens, die gemiddeld 2,17 personen tellen. Een groot aantal huishoudens (46 %) bestaat echter slechts uit een persoon, wat zich vertaalt in een grote behoefte aan woningen.

De gemiddelde gewestelijke bevolkingsdichtheid bedraagt 7500 inw./km². Ze varieert echter aanzienlijk, en stijgt naarmate men van de randgebieden opschuift naar het centrum van het Gewest.

Figuur 1: Bevolkingsdichtheid 2020 per wijk (inw./km²) (bron: Wijkmonitoring)

Werkgelegenheid en economie: In het Gewest zijn bedrijven gevestigd die hoofdzakelijk afhankelijk zijn van de tertiaire sector, d.w.z. de dienstensector, die 92,6 % van de banen in 2018 vertegenwoordigt, tegenover 7,8 % van de banen voor de secundaire sector). Hun verdeling over het grondgebied varieert naargelang de activiteiten: bedrijventerreinen en industrieën zijn geconcentreerd langs het kanaal (omwille van de goede bereikbaarheid via de rivier, de weg en het spoor en de nabijheid van de consumenten); de gemengde en sterk gemengde gebieden treffen we eveneens aan in de buurt van het kanaal en over het algemeen binnen de eerste kroon; de handelskernen zijn in alle gemeenten terug te vinden, maar zijn toch veel talrijker binnen de Vijfhoek; de administratiegebieden concentreren zich ten oosten van de Vijfhoek, in de Europese wijk.

56,5 % van de arbeidsgeschikte inwoners heeft werk, 8 % is werkzoekend en 35,4 % is inactief. Daarnaast telt het Gewest zes gemeenten die tot de tien Belgische gemeenten met het laagste gemiddelde inkomen per inwoner behoren: Sint-Joost-ten-Node, Sint-Jans-Molenbeek, Anderlecht, Schaarbeek, Koekelberg en Brussel. In het algemeen kan binnen het Gewest een sociale dualisering worden waargenomen: de wijken van de tweede kroon zijn rijker en bieden een betere levenskwaliteit dan die van het centrum, de eerste kroon en de kanaalzone, dankzij een lagere woningdichtheid, een grotere gemiddelde oppervlakte van de woningen, een groter aandeel aan groene ruimten, enz.

Interacties met de GSV

De demografische groei van het Brussels Gewest leidt tot een behoefte aan verstedelijking op territoriale schaal. Hoewel de GSV geen invloed heeft op de demografie, legt de GSV regels vast die moeten worden nageleefd om op deze groei in te spelen en tegelijk een comfortabel leven te garanderen voor alle inwoners, ongeacht hun levensstandaard.

3.2. ERFGOED

Het Brussels Gewest heeft een gevarieerd erfgoed:

- Het **UNESCO Werelderfgoed** omvat de Grote Markt van Brussel, de 4 voornaamste woningen van Victor Horta, het Stocletpaleis en de integrale bosreservaten van het Zoniënwood;
- Het gewestelijk **beschermde erfgoed** telt 1314 elementen (monumenten, gehelen, sites) en archeologische sites die bijna 18 % van het gewestelijk grondgebied uitmaken;
- In de inventaris van het **onroerend erfgoed** zijn de gebouwen met erfgoedkundig belang opgenomen (met onder meer alle gebouwen van voor 1932);
 - In de inventaris van het **bouwkundig erfgoed** zijn de gebouwen opgenomen die belangrijk zijn voor de architectuur en de stedenbouwkundige geschiedenis van het Gewest. Deze inventaris bevat 39.501 elementen;
 - De inventaris van het **natuurlijk erfgoed** omvat 4.094 opmerkelijke bestaande bomen en de 137 sites (2655 ha) opgenomen in het levend erfgoed;
 - Het **Erfgoed van de archeologische ondergrond** omvat 858 elementen waarvan er iets meer dan 600 geheel verdwenen en slechts 232 geheel of gedeeltelijk bewaard gebleven zijn;
 - Het **Immaterieel cultureel erfgoed** omvat onder meer de Meyboomplanting en de "fanfare des Chasseurs de Prinkères";
- Hoewel de **gebieden van culturele, historische of esthetische waarde of voor stadsverfraaiing** (GCHEWS) geen welbepaald erfgoedkundig element identificeren, maken ze toch een algemene bescherming op schaal van een bepaalde perimeter mogelijk.

Bovenstaande elementen maken het voorwerp uit van verschillende maatregelen, die beheersplannen, beschermingszones of bijzondere bewaringsmaatregelen omvatten, om de bescherming ervan te garanderen.

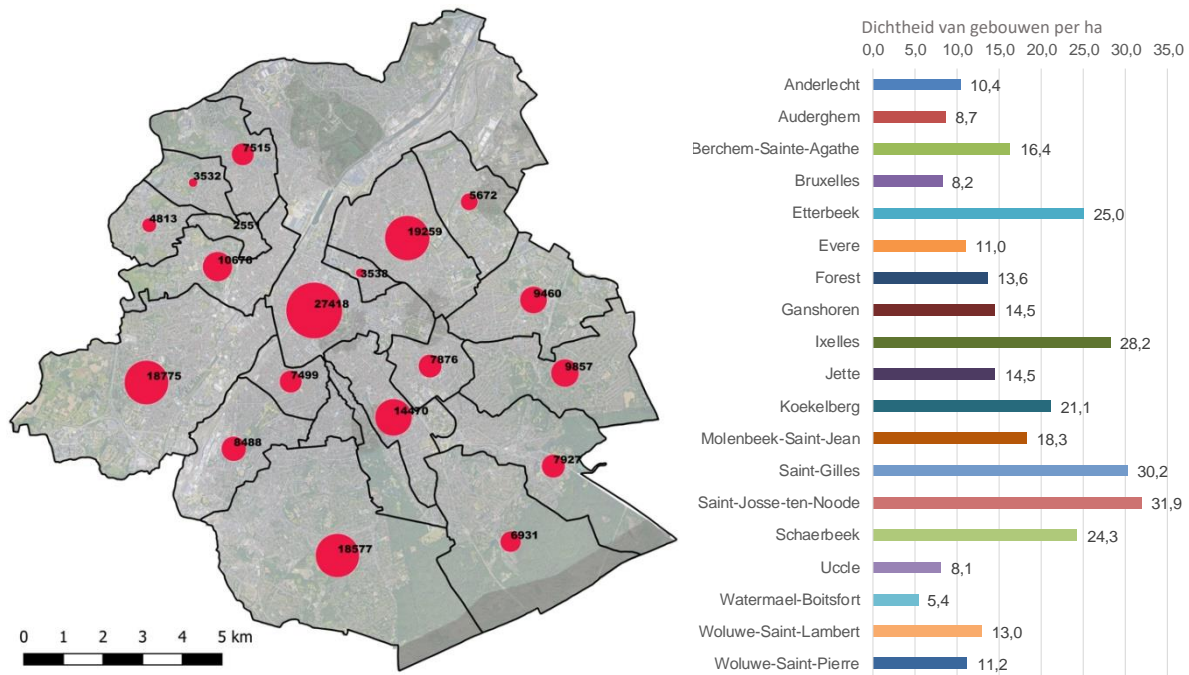
Interacties met de GSV

De GSV kan mogelijks interageren met het erfgoed, via de erin vastgelegde regelgeving, onder meer betreffende de kenmerken van bouwwerken en hun omgeving, reclame en uithangborden, enz.

3.3. BEBOUWD WEEFSEL EN LANDSCHAP

Bezetting van het grondgebied: het Gewest telt bijna 13.000 ha aan gekadastreerde oppervlakten (d.i. 80 % van het totale grondgebied), waarvan 60 % bebouwde percelen, waaronder residentiële gebouwen, diensten, horeca, voorzieningen (scholen, vrije tijd en sport) en 40 % onbebouwde percelen, gebruikt voor landbouw, bosbouw, waterelementen, enz. De onbebouwde gekadastreerde oppervlakten nemen constant af in het BHG. Tussen 2005 en 2020 is de totale oppervlakte van de onbebouwde percelen met een gemiddeld jaarlijks groeipercentage van -0,54 % afgenomen, terwijl de totale oppervlakte van de bebouwde percelen met een gemiddeld jaarlijks groeipercentage van +0,42 % is toegenomen. De oppervlakten bestemd voor woonfuncties zijn in deze periode het meest toegenomen, voornamelijk voor de bouw van appartementsgebouwen (toename van de gekadastreerde oppervlakten van dit type met 35 %).

Gebouwenpark: Het Brussels Gewest telt in 2020 bijna 195.000 gebouwen, waarvan de dichtheid sterk verschilt afhankelijk van de gemeente, gaande van 5,4 gebouwen/ha in Watermaal-Bosvoorde tot 31,9 gebouwen/ha in Sint-Joost-ten-Node.

Figuur 2: Aantal gebouwen per gemeente en dichtheid per ha (gegevensbron: <https://bisa.brussels/>)

84 % van deze gebouwen zijn woongebouwen (met een meerderheid van "tweegevelwoningen") en 16 % is niet-residentieel (kantoren, industriële gebouwen, garages, enz.). Ook deze verdeling varieert binnen het Gewest. Het aandeel niet-residentiële gebouwen is hoger in de Stad Brussel (omdat er daar grote monofunctionele gebieden zijn), terwijl in de gemeenten die meer aan de rand gelegen zijn het aandeel niet-residentiële gebouwen het laagst is.

Gemiddeld bedroeg de woningoppervlakte per inwoner in het Gewest als geheel 34,86 m² in 1991, terwijl dit in 2001 35,58 m² was. Als deze waarde sindsdien gestaag is toegenomen, zou de gemiddelde oppervlakte nu ongeveer 37 m² bedragen, maar er zijn geen volkstellingsgegevens beschikbaar om dit objectief te bevestigen.

Interacties met de GSV

De GSV heeft ook een sterke wisselwerking met het thema "bebouwing en landschap", aangezien ze de belangrijkste referentie is waarop alle projecten voor nieuwe bouwwerken of verbouwingen steunen en ze de minimale bewoonbaarheidsnormen bepaalt die moeten worden nageleefd om iedereen kwalitatieve woningen te kunnen aanbieden (in termen van, bijvoorbeeld, plafondhoogte of natuurlijke verlichting). Ze heeft ook invloed op het landschap, door de regelgeving die erin vastgelegd wordt met betrekking tot de voorgestelde inrichtingen op straat (bomen, stadsmeubilair, verlichting, enz.).

3.4. BODEMS EN HUN GEBRUIK

Topografie: het reliëf van het Gewest varieert tussen 11 en 127,5 m boven de zeespiegel. De Zenne en haar zijrivieren hebben het reliëf van Brussel gevormd. De vallei van de Zenne verdeelt het Gewest in tweeën, waarvan het westelijke deel een minder uitgesproken reliëf heeft dan het oostelijke deel, dat zelf sterk wordt gemarkeerd door de vallei van de Woluwe.

Druk op de bodem: de bodems in het BHG staan op verschillende manieren onder druk, wat een invloed heeft op een kwantiteit en/of hun kwaliteit.

De hoeveelheid doorlaatbare bodems wordt voornamelijk aangetast door de toenemende verstedelijking, wat leidt tot een **stijgende ondoorlaatbaarheidsgraad** in het Gewest. Deze is tussen 1955 en 2006 verdubbeld. Sindsdien wordt naar schatting jaarlijks 50 tot 60 ha ondoorlaatbaar gemaakt. Deze ondoorlaatbaarheidsgraad verschilt sterk binnen het Gewest: in de centrumwijken bedraagt hij meer dan 80 %, om dan af te nemen tot minder dan 40 % in de wijken buiten het centrum. Deze impermeabilisering van de bodem houdt in dat bodemgerelateerde ecosystemische diensten, zoals de infiltratie van het water, de ondersteuning van de biodiversiteit of de klimaatregeling (de sekwestrering van koolstof in de bodem) uitgeschakeld worden.

De kwaliteit van de bodem wordt beïnvloed door de activiteiten die erop plaatsvinden. Sinds 2009 inventariseert Leefmilieu Brussel de toestand van de bodem door een lijst op te stellen van de percelen die **vervuild** zijn of dreigen te worden ten gevolge van de huidige of vroegere aanwezigheid van activiteiten die naar verluidt een "risico"⁹ inhouden voor de onderliggende bodem. De Stad Brussel is de gemeente die de grootste oppervlakte aan potentieel verontreinigde percelen heeft, deze concentreren zich langs het kanaal. De meest voorkomende verontreinigende stoffen die in het BHG worden aangetroffen zijn koolwaterstoffen en zware metalen, alsmede gechloreerde oplosmiddelen in industriegebieden en grondwater. Verontreinigde bodems kunnen het grondwater of het waterdistributiesysteem, de daar geproduceerde voedingsmiddelen, gebruikers van speelpleinen, tuinen en andere recreatieve activiteiten, enz. besmetten.

De bodemkwaliteit van de groene ruimten van het Gewest wordt ook beïnvloed door **verdichting** (veroorzaakt door mechanische druk) **en erosie** (het loskomen en meegesleurd worden van bodemdeeltjes).

Interacties met de GSV

Er is een wisselwerking tussen de GSV en de bodem doordat de GSV de aanleg of het behoud van doorlaatbare en beplante oppervlakten oplegt, zowel in privéruimten (gebied van koeren en tuinen, achteruitbouwstrook, zijdelingse inspringstrook, enz.) als in de openbare ruimte (bomen op de openbare weg) of door een minimale bodemdikte op te leggen die ondergrondse bouwwerken moet bedekken.

3.5. OPPERVLAKTE- EN GRONDWATER

Hydrografisch netwerk en kwaliteit van het oppervlaktewater: het Brussels hydrografisch netwerk telt 108 km waterlopen en 158 vijvers. De belangrijkste oppervlaktewaterlichamen in het Gewest zijn de Zenne (en haar bijrivieren), de Woluwe en het Kanaal. Om stedelijke herinrichtingen aan de oppervlakte mogelijk te maken, werd het oppervlaktewater geleidelijk aan overdekt en gekanaliseerd, zodat er zich nu nog slechts 65 % van in de open lucht bevindt.

Overstromingsgevaar: met overstromingsgevaar worden de gebieden aangegeven die met een lage, gemiddelde of hoge omvang of frequentie kunnen overstromen ten gevolge van het buiten hun oevers treden van rivieren, afvloeiingswater, riooloverstorten of tijdelijke stijging van het grondwater. De Brusselse gemeenten worden hoofdzakelijk getroffen door een gering overstromingsgevaar. De gemeenten met het hoogste percentage door overstromingen getroffen grondgebied zijn Vorst en Sint-Gillis.

Grondwater: in het Brussels Gewest bevat de ondergrond een oppervlaktelaag en vijf grondwaterlichamen. Als gevolg van de hoge impermeabiliseringsgraad van het Gewest wordt een

⁹ Vastgesteld bij het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 17 december 2009 (BS van 08/01/2010)

uitputting van de grondwaterlichamen vastgesteld. Dit water vormt nochtans een strategische waterreserve voor het Gewest.

Waterverbruik en recuperatie van regenwater: in 2020 werd 59,3 miljoen m³ verbruikt in het Gewest. Het verbruik is hoofdzakelijk verdeeld tussen de huishoudens (74 %) en de tertiaire sector (23 %). Het gemiddelde verbruik per huishouden bedraagt 98,8 l/dag per inwoner van Brussel en is sinds 2013 stabiel.

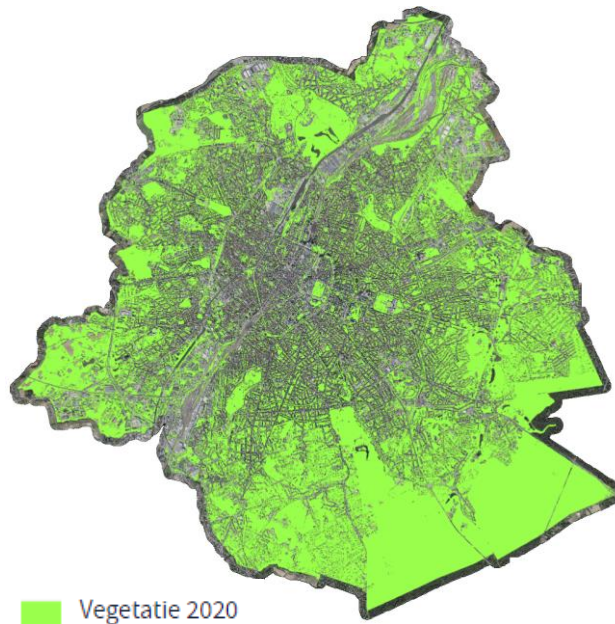
Hoewel het verbruik in de huishoudelijke sector minder snel toeneemt dan de Brusselse bevolking, komen de waterreserves onder druk te staan, vooral in tijden van droogte. Tegen deze achtergrond kan de recuperatie van regenwater het verbruik van leidingwater verminderen. In 2020 stelde 16% van de tijdens de milieubarometer bevroegde Brusselaars regenwater te gebruiken.

Interacties met de GSV

Er is een wisselwerking tussen de GSV en het thema "oppervlakte- en grondwater", door de aanleg en het behoud van doorlaatbare oppervlakten, de aanleg van groendaken of de plaatsing van een regenput te reglementeren.

3.6. FAUNA, FLORA EN BIODIVERSITEIT

Groengebieden: bijna 50 % van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is bedekt met vegetatie, d.w.z. bossen, parken, privétuinen, begraafplaatsen, enz., wat neerkomt op ongeveer 8.000 hectare. De vegetatie is niet gelijk verdeeld over de hoofdstad, ze is dichter in het zuidoosten dan in het oosten en het noorden van het Gewest en is aanzienlijk minder aanwezig in het stadscentrum.

Figuur 3: Vegetatie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in september 2020
(bron: <https://geodata.environment.brussels/>).

Deze begroeide gebieden bieden tal van sociale voordelen, met name door de recreatiemogelijkheden die er plaats kunnen vinden of door hun esthetische en landschappelijke bijdrage, en vormen een belangrijk positief element in de leefomgeving van de Brusselaars. Daarnaast leveren zij ook essentiële ecosystemische diensten zoals koolstofopslag, warmteregulering, houtproductie, enz.

Beschermde gebieden: het Gewest heeft 3 Natura 2000-gebieden: het Zoniënwoud met bosranden en aangrenzende beboste domeinen en de vallei van de Woluwe (2071 ha); de bosgebieden en open landschappen in het zuiden van het Brussels Gewest (134 ha); de bosgebieden en vochtige gebieden

van de Molenbeekvallei in het noordwesten van het Brussels Gewest (116 ha). Daarnaast heeft het Gewest 14 natuurrezervaten (130 ha) en 2 bosreservaten (112 ha) afgebakend. Deze krijgen extra en bijzondere aandacht om de instandhouding op lange termijn te garanderen van de specifieke habitats en opmerkelijke soorten die er worden aangetroffen.

Fauna en flora: De Brusselse flora telt 841 soorten, de helft van de in België aanwezige flora. De plantkundige rijkdom varieert sterk doorheen de verschillende landschappen van het Gewest (landbouwgebied, bosgebied, tuinen, enz.). De inheemse fauna bestaat uit 38 zoogdiersoorten, 92 vogelsoorten, 9 soorten amfibieën en reptielen, een twintigtal vissoorten en talrijke ongewervelden. Een groot deel van deze fauna is strikt beschermd in het Brussels Gewest, wat betekent dat niet alleen de soorten maar ook hun habitats (nestplaatsen, rustplaatsen, enz.) beschermd zijn. Naast de inheemse soorten zijn er ook invasieve uitheemse soorten. In het Brussels Gewest werden tussen 2011 en 2014 49 soorten (waaronder 26 soorten van de zwarte lijst¹⁰) geregistreerd. Daarnaast telt het Gewest ook tienduizenden huisdieren.

Interacties met de GSV

De GSV kan de ontwikkeling van de biodiversiteit beïnvloeden door maatregelen met betrekking tot bodembehoud en vergroening van de openbare en private open ruimten, aangezien al deze vergroende elementen het ecologische netwerk vormen en aldus de ontwikkeling en instandhouding van de biodiversiteit mogelijk maken. De kwestie van het licht in de stad is ook belangrijk in die zin dat zowel straatverlichting als lichtgevende inrichtingen (reclame en uithangborden) de fauna kunnen beïnvloeden, vooral 's nachts.

3.7. MOBILITEIT

Vervoerswijzen: pendelaars verplaatsen zich voornamelijk met de auto (51 %) en de trein (26,3 %). Verplaatsingen binnen het Gewest gebeuren daarentegen te voet (37 %), met de auto (32 %, rekening houdend met de passagiers) en het openbaar vervoer, alle netten tezamen (24,9 %). Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wil de modale verschuiving van het individuele autogebruik naar actieve vervoerswijzen, openbaar vervoer en carpooling ondersteunen.

Voetgangers: in 2005 bedroeg het aandeel van de weg dat voor het voetpad bestemd was 35 % in het gehele BHG. Dat steeg vervolgens tot 36 % in 2010 en tot 37 % in 2014. Tussen 2010 en 2017 is het modaal aandeel van verplaatsingen te voet weinig veranderd (37 % in 2010 tegenover 35 % in 2017). De verbetering van de voetgangersruimten draagt bij tot de toename van het aandeel van de verplaatsingen te voet in het BHG.

Fiets: de fiets vertegenwoordigt 5 % van het modaal aandeel in het BHG. De laatste jaren is een toename van het aantal fietsers vastgesteld. In 2010 heeft een studie aangetoond dat ongeveer 30 % van de ondervraagde Brusselse huishoudens geen staanplaats in hun woning of in de gemeenschappelijke ruimten had, wat een rem kan betekenen voor het gebruik van de fiets. Sindsdien duiken er meer en meer fietsboxen (momenteel meer dan 4000 beveiligde plaatsen) en fietsbeugels op de openbare weg op.

Openbaar vervoer: het MIVB-net bestaat momenteel uit 4 metrolijnen, 19 tramlijnen en 50 buslijnen. Over het geheel genomen bestrijkt zij het grondgebied goed, aangezien 95 % van de bevolking in de buurt¹¹ van een halte van de MIVB is gevestigd. Ter aanvulling baten DE LIJN en TEC buslijnen uit

¹⁰ Volgens de databank die is opgezet door Harmonia: het Belgisch Forum Invasieve Soorten.

¹¹ Voor alle modi samen, afstand in vogelvlucht van 250 m voor bussen, 400 m voor trams en 500 m voor de metro.

tussen Brussel en de aangrenzende steden of gemeenten. Sinds vele jaren is het aantal verplaatsingen met het openbaar vervoer in het BHG aanzienlijk toegenomen.

Auto: het wegennet van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bestaat uit ongeveer 2.013 km aan wegen. Het wegverkeer in het BHG vertoont een dalende tendens, in overeenstemming met de gewestelijke doelstellingen. Het aantal parkeerplaatsen buiten de openbare weg (openbare parking, park&ride, privégarage en parkings bij kantoren, handelszaken, scholen en industrieën) wordt geraamd op 500.000 eenheden in het BHG. Op de openbare weg wordt er geschat dat er 263.000 zijn.

Goederenvervoer: Goederenvervoer gebeurt in het BHG voornamelijk over de weg. Rekening houdend met de verwachte toename van het goederenvervoer (+ 40 % tussen 2015 en 2040) en om de milieueffecten van het wegvervoer te beperken, bestaan de gewestelijke doelstellingen uit het promoten van de waterweg en het spoor voor zwaar of langeafstandsverkeer, en van zachte mobiliteit voor kortere afstanden.

Interacties met de GSV

Er is een wisselwerking tussen de GSV en mobiliteit, met name via de normen voor het aantal parkeerplaatsen voor motorvoertuigen en voor fietsen binnen de bouwwerken, voor het inrichten van de openbare weg en voor de toegankelijkheid voor PBM.

3.8. ENERGIEVERBRUIK

Energieproductie: het Brussels Gewest is sterk afhankelijk van de invoer van energie (bijna 90 % van de bevoorrading). De lokale bevoorrading in energie neemt nochtans sterk toe, wat voornamelijk verband houdt met een toename van de productie van fotovoltaïsche zonne-energie en een toename van de productie in verband met huishoudelijk en soortgelijk afval.

Verbruik: in 2018 bedroeg het verbruik in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 19.740 GWh, wat het mogelijk maakt te voldoen aan de behoeften inzake verwarming van gebouwen, elektrische uitrustingen, vervoer, industrieën, enz. De grootste energieverbruikende sector is de residentiële sector (37 % van het eindverbruik), gevolgd door de tertiaire sector (35 %) en de transportsector (21 %). Merk op dat ook reclameborden een sector vormen die bijzonder veel energie verbruikt.

Interacties met de GSV

De GSV kan een invloed hebben op de gewestelijke productie en het gewestelijk verbruik van energie, door de kwestie van de isolatie van gevels en daken, de aanleg van groendaken (die zorgen voor thermische bescherming) en de plaatsing van zonnepanelen, de toename van natuurlijke lichtinval (waardoor energie bespaard wordt), digitale reclameborden en het parkeerbeleid, wat een modale verschuiving naar minder energieverslindende modi kan motiveren.

3.9. KLIMAAT

Het Brussels Gewest wordt gekenmerkt door een gematigd zeeklimaat, met koele en vochtige zomers en zachte en regenachtige winters. De gemiddelde jaartemperatuur bedraagt 11°C en de jaarlijkse neerslag bedraagt 837 mm. De laatste jaren zagen we een toename van de hittegolven, een stijging van de gemiddelde temperatuur, van de jaarlijkse neerslag en van het aantal onweders in het BHG. In de komende jaren zal het klimaat blijven veranderen. De modellen voorspellen namelijk een opwarming van de temperaturen, een toename van het aantal hittegolven en van de neerslaghoeveelheden in de winter alsook een afname van de neerslag in de zomer maar een toename van de intensiteit van de perioden met neerslag.

Door de sterke verstedelijking van het Gewest is er ook een groot hitte-eilandeffect, waardoor er gemiddeld een verschil van 3°C is tussen het stadscentrum en de randgebieden.

Deze evoluties brengen gevolgen met zich mee, zoals een groter risico op overstromingen, een afname van de biodiversiteit en van het debiet van de waterlopen, een stijging van het energieverbruik (om de warmte te bestrijden), enz.

Interacties met de GSV

De GSV heeft verscheidene raakpunten met het thema klimaat, met name wat betreft de aanpassing van het BHG aan de klimaatverandering en de vermindering van de kwetsbaarheid van het Gewest voor gevaren zoals overstromingen en het fenomeen van stedelijk hitte-eiland.

3.10. GEZONDHEID

De gezondheid in de stad wordt onder meer beïnvloed door de luchtkwaliteit, de geluidshinder, de klimaatsverandering en de verkeersveiligheid.

Een slechte luchtkwaliteit kan leiden tot cardiovasculaire problemen, aandoeningen van de luchtwegen en longkanker. De belangrijkste verontreinigende stoffen die een impact hebben op de menselijke gezondheid, zijn fijne deeltjes (PM₁₀ en PM_{2.5}), stikstofoxiden (NO_x), zwaveloxiden (SO_x) evenals niet-methaan vluchtige organische stoffen (NMVOS). Voor alle verontreinigende stoffen samen zijn de belangrijkste twee emissiebronnen het vervoer en de verbranding in woongebouwen. De luchtkwaliteit in het BHG is conform de Europese normen voor wat de uitstoot en de concentratie van de meeste verontreinigende stoffen betreft.

Geluidshinder heeft eveneens een invloed op de gezondheid en kan, naargelang de blootstelling aan het geluid, leiden tot hoorproblemen, een verhoogd risico op een hartaanval of slaapstoornissen, een verhoogd stressniveau, enz. Vele wijken in het Gewest zijn blootgesteld aan lawaai afkomstig van het wegverkeer (in het bijzonder langs de grote assen), het luchtverkeer (in het bijzonder in de omgeving van de luchthaven en onder de luchtroutes van het Kanaal, de Noordring en naar het oosten toe) en in mindere mate van het spoorverkeer.

De klimaatsverandering heeft rechtstreekse gevolgen (dehydratatie, hiteslag en uitputting) en onrechtstreekse gevolgen (toename van het aantal door vectoren overdraagbare ziekten doordat hun dragers zich steeds meer verspreiden, schade aan materiële goederen wat leidt tot ongezonde omstandigheden) voor de gezondheid.

Verkeersveiligheid leidt tot dodelijke ongevallen of ongevallen met zwaargewonden, waarbij voetgangers en fietsers oververtegenwoordigd zijn. Het Gewest telt ongeveer 450 ongevalgevoelige zones.

Sinds 2020 is de gewestelijke gezondheid zowel fysiek (talrijke zieken en overlijdens) als mentaal (impact van de lockdown, van het telewerk, van het afstandsonderwijs, enz.) getroffen door de crisis van het coronavirus.

Interacties met de GSV

De GSV heeft verscheidene raakpunten met het thema gezondheid, met name wat betreft de geluidsnormen van gebouwen, de normen voor verluchting, natuurlijke lichtinval, toegankelijkheid voor PBM en de doelstellingen betreffende de vermindering van hitte-eilanden. Bovendien normeert de GSV de weginrichtingen deels zo dat de aanleg de veiligheid van alle weggebruikers verzekert door het handhaven van een goed zicht en door alle weggebruikers aan te zetten tot meer oplettendheid.

3.11. AFVALBEHEER

In 2019 haalde het Agentschap Net Brussel een volume van 452.893 ton aan huishoudelijk en soortgelijk afval op, waarvan 73 % huishoudelijk afval. Daarbij komt dan nog het afval opgehaald in de gemeentelijke parken, de wijkcomposten en het afval gerecupereerd door andere operatoren. Het aandeel gesorteerd afval binnen het huishoudelijk afval stijgt voortdurend sinds 1995, omwille van de sorteerverplichtingen die in de loop van de voorbije 20 jaar zijn ingevoerd. In 2017 bedroeg het percentage huishoudelijk afval dat werd klaargemaakt voor hergebruik en recyclage 43,5 %.

Tijdens werven kunnen bepaalde soorten afval de bodemkwaliteit aantasten (door de verspreiding van koolwaterstoffen, minerale oliën, zware metalen, polychloorbifenylen, enz.). Zo moeten het sorteren en het tijdelijk storten van afval op een bouwplaats vóór de verwijdering ervan het mogelijk maken het milieu en de buurt te beschermen tegen verontreiniging als gevolg van een slecht beheer van de bouwplaats.

Interacties met de GSV

Afvalbeheer komt niet rechtstreeks aan bod in de GSV, maar er zijn wel bepaalde raakpunten, via enkele regels, zoals de afmetingen van het afvallokaal in gebouwen, om een voldoende groot aantal vuilnisbakken te kunnen zetten en het sorteren van huisvuil mogelijk te maken.

4. ANALYSE VAN DE MILIEUEFFECTEN EN VAN DE COHERENTIE

4.1. ANALYSE VAN DE EFFECTEN

De analyse van de milieueffecten gebeurde in twee fasen. In een eerste fase werden de verschillende bepalingen van het ontwerp van GSV geëvalueerd onder de vorm van specifieke fiches die beschikbaar zijn in het volledig verslag. Ze worden hier niet overgenomen, om de niet-technische samenvatting niet te verzwaren.

De analyse bepaling per bepaling heeft voor elke groep bepalingen een hele reeks potentiële effecten op de verschillende milieuthema's aan het licht gebracht, zowel positieve als negatieve, rechtstreekse als onrechtstreekse. Er zijn echter tal van interacties tussen deze bepalingen, hetzij omdat zij soortgelijke doelstellingen beogen, hetzij omdat de maatregelen elkaar aanvullen om een evenwicht tussen verschillende doelstellingen te bereiken.

De volgende tabel geeft bijgevolg een transversaal overzicht van de in de fiches vastgestelde effecten op de verschillende milieuthema's, ter illustratie van de belangrijkste domeinen waarop de bepalingen een bijzondere invloed zullen uitoefenen.

Tabel 1: kruisanalyse van de effecten van de verschillende bepalingen van het ontwerp van GSV op milieuthema's.

Titel	Fiches	Nr. van de fiche	Milieuthema's												
			Bevolking en sociale aspecten	Economische aspecten	Erfgoed	Bebouwd weefsel en landschap	Bodem	Water	Fauna, flora en biodiversiteit	Mobiliteit	Energieverbruik	Grijze energie en uitstoot van broeikasgassen	Microklimaat	Gezondheid	Afvalbeheer
Open ruimten	Continuïteit	1	+	0	0/+	++	+	+	+	+	0	0	+	0	0
	Inrichting van de open ruimte	2	+	0	+	+	-	0	-	+	0	0	-	0	+
	Verdeling van het gebruik van de openbare weg	3	++	0/-	+	+	+	+	+	0, actieve vervoerswijze ++, wegverkeer -	0/+	+	0	+	0
	Kabels, buizen en leidingen	4	0	+	0	+	+	+	+	+	0	0	0	0	+
	Comfort van de openbare ruimten	5	++	-	+	+	-	0	0	++	0/-	0/-	0	+	+
	Terrassen	6	++	+	0	0	0	0	0	-	0	0	0	+	0
	Gesloten bouwwerken	7	+	0	0	-	0	0	0	+	0	0	0	0	+
	Verdeling van de openbare open ruimte	8	+	0	0/+	+	0	0	0	++	+	+	0	+	0
	Mobiliteit van voetgangers en toegangswegen tot de gebouwen	9	++	+/-	0/-	0	0	0	0	++	-	0	0	++	0
	Ruimte en parkeergelegenheid voor fietsen	10	0	0	0	-	0	0	0	++	+	+	0	+	0
	Openbaar vervoer	11	+	0/-	0	0	0	0	0	++	0	0	0	0	0
	Parkeren van motorvoertuigen	12	+	+	+	+	0	+	0	-	0	0	0	+	0
	Biodiversiteit en koelnetwerk	13	+	0	+	0/+	+	+	++	-	+	+	++	+	0
	Geïntegreerd regenwaterbeheer	14	+	0/-	+	+	++	++	+	0/-	0	0	+	+	0
	Verlichting van de openbare ruimten	15	+	+	+	+	0	0	+	++	0/+	0/+	0	+	0
	Akoestisch en trillingscomfort	16	+	-	-	-	+	+	+	+	0	0	0	++	0
	Aandeel en inrichting van de private open ruimte	17	+	-	+	0	++	+	+	0	0	+	++	+	0
	Onbebouwde terreinen	18	+	0	0	+/-	+	0	0	0	0	0	0	0	++
	Private open ruimte van grote gebouwen	19	++	-	0	0/+	0	0	0/+	0	0	0	0/+	+	0
	Parkeren van individuele motorvoertuigen in de private open ruimte	20	+	0/-	0	++	-/+	+	+	0/+	0	+	+	+	0
	Oppervlakten in volle grond in de private open ruimte	21	+/-	-	+	+	+	+	++	0/-	0	+	++	++	0
	Open ruimte onder ondergrondse bouwwerken	22	+	-	+	+	+	+	++	0	0/+	+	++	+	0
	Algemene bepalingen met betrekking tot reclame	23	0/-	-	0	++	0	0	+	+	+	+	0	0	0
	Gelegenheidsreclame	24	+	0	+/-	+	0	0	0	+	0	0	0	0	+
	Reclame in de particuliere open ruimte	25	-	-	+	++	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Bouwplaats	26	0/-	0	0	0	0	0	0/-	0	0	0	0	0/-	0
Stedelijkheid	Behoud en renovatie van bestaande bouwwerken	1	0	+/-	+	+	+	0/+	0/+	+	0/-	+	0	+	++
	Reconversie en converterbaarheid van gebouwen, duurzaamheid en hergebruik van materialen	2	0	-	-	-	0	0	0	+	0	+	0	+	+
	Biodiversiteit en koelnetwerk	3	+	+/-	+	+/-	+	+	++	+	+	+	++	+	+

Titel	Fiches	Nr. van de fiche	Milieuthema's													
			Bevolking en sociale aspecten	Economische aspecten	Erfgoed	Bebouwd weefsel en landschap	Bodem	Water	Fauna, flora en biodiversiteit	Mobiliteit	Energieverbruik	Grijze energie en uitstoot van broeikasgassen	Microklimaat	Gezondheid	Afvalbeheer	
Bewoonbaarheid	Regenwater	4	+	+/-	+	+	0	++	+	-	0	+	+	+	0	
	Dichtheid	5	++	0	+	+	0	0	+	++	0	0	0	+	0	
	Ligging	6	++	+	++	++	++	+	+	0	0/+	0	+/-	+/-	0	
	Bouwprofielen	7	-	0	+	+	-	-	0	0	0	0	+	0	0	
	Stille gevel	8	++	-	0	0	0	0	+	0	0	0	0	++	0	
	Benedenverdieping	9	+	-	0/+	+	0	0	0	0	0/-	0	0	+	0	
	Gevels	10	+	+	+	+	0	0	0	++	+/0	+	+	+	0	
	Daken	11	+	+/-	0/+	+	0	+	+	0	+	+	+	+	0	
	Netten	12	+	-	+	++/-	-	0	-	+	0	0	0	+	0	
	Dakinstallaties	13	0	+	+	+	0	0	0	0	+	+	0	+	0	
	Niet-gelegenheidsuithangborden	14	0/-	-/+	+	++	0	0	-	+/-	-	0	0	-	0	
	Gelegenheidsuithangborden en -reclame	15	+	+	++	++	0	0	0	0	0	0	0	0	0/+	
	Vastgoedpanelen, werfpanelen en reclame op dekzeilen	16	+/0	+	+	++	0	0	0	0	0	0	0	0	+	
	Andere reclame	17														
	Bewoonbaarheid	Afmetingen en verlichting van de bewoonbare lokalen	1	++	-	0	+	0	0	0	0	0	0/-	0	+	0
		Minimumoppervlakte van woningen en bijgebouwen	2	++	-	0	+	-	0	0	0	-	-	0	+	0
		Gemeenschappelijke circulatie in collectieve gebouwen	3	++	-	0/-	-	0	0	0	++	0	0	0	+	+
Buitenruimten		4	++	-	-	0	0	0	-	0	0	0	0	+	0	
Akoestisch comfort		5	++	-	0/-	+	0	0	0	0	0/+	-	0	++	0	
Openbaar toegankelijke voorzieningen		6	+	0/-	0	0	0	0	0	++	0	0	0	++	0	
Aansluiting		7	++	+	0/-	+	0	+	0	+	0	0	0	+	0	
Bijbehorende lokalen		8	+	0/-	+	+/-	+	+	0/+	0/+	0/-	0/-	0	+	++	
Overstromingsgevaar		9	+	+	0	0	+	+	0	0	0	0	0	++	0/+	
Oriëntatie en uitzicht		10	++	0	0	0/-	0	0	0	0	+	+	0	++	0	
Aanpasbare woningen		11	++	0/-	0	0	0	0	0	++	0	0	0	++	0	
Opsplitsing van een bestaande woning		12	++	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Individuele studentenwoning		13	+	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	++	0	
Collectieve studentenwoning		14	++	+/-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	++	0	
Mix van woningtypes		15	++	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+	0	
Gebouw van 50 kamers en meer		16	++	-	0	0	0	0/+	0	0/+	0	0	0	+	0/+	
Fietsstallingen		17	+	-	0/-	0	0	0	0	++	+	+	0	+	0	
Autoparkeerplaatsen	18	+	+/-	0	+	+	0	0	++	+	++	0	+	0		
Levering	19	+	0	0	+	0	0	0/-	++	0	0	0/-	++	0		
Bijlage met betrekking tot personen met beperkte mobiliteit	Toegangswegen, deuren en paden	1	++	-	-	-	0	0	0	++	0	+	0	+	0	
	Kenmerken van de parkeerplaatsen en diverse voor het publiek toegankelijke voorzieningen	2	++	-	0	0/-	0	0	0	+	0	0	0	+	0	
	Kenmerken van de signalisatie van voorzieningen en wegen voor personen met een beperkte mobiliteit	3	++	0	0	0/-	0	0	0	0	0	0	0	+	0	

De tabel laat zien dat de bepalingen voor het merendeel positieve effecten zullen hebben op de verschillende milieuthema's. In het algemeen is het ontwerp van de GSV opgesteld rond de zeer algemene doelstellingen van behoud en verbetering van de leefomgeving van het Gewest, zowel buiten de gebouwen (open ruimten, bebouwde omgeving, enz.) als erin (verlichting van binnenruimten, minimumafmetingen van lokalen en woningen, enz.), en van behoud van de biodiversiteit in de stad en bevordering van de vergroening. De effecten zijn dus in het algemeen zeer positief, hoewel er op sommige gebieden nog enkele negatieve neveneffecten blijven bestaan.

Uit de analyse blijkt meer in het bijzonder dat het ontwerp van GSV in de eerste plaats focust op de mens. Door te voorzien in tal van bepalingen om de leefomgeving in stand te houden en te verbeteren, zal de nieuwe GSV een zeer positief effect hebben op de bevolking, ook met verwachte effecten op het welzijn en de gezondheid. Deze positieve effecten zijn aanwezig in titels I en II en nog meer uitgesproken in titel III, die meer specifiek gericht is op de gebruikers van de binnenruimten. Tot deze positieve effecten behoren ook de positieve effecten op de mobiliteit, die voornamelijk betrekking hebben op een vermindering van de aanwezigheid van de auto in de stad en een belangrijkere plaats voor de actieve vervoerswijzen (voornamelijk voetgangers en fietsers).

Uit de tabel blijkt ook dat het ontwerp van GSV vrij sterk is toegespitst op bodembehoud, biodiversiteit, regenwaterbeheer en de bestrijding van hitte-eilanden. Talrijke bepalingen moeten het aldus mogelijk maken de onverharde bodems beter in stand te houden, de aanwezigheid van de natuur in de open ruimten te vergroten en het regenwater beter te beheren. Naast de gunstige effecten op fauna, flora, bodems en water, die gemakkelijk uit de tabel kunnen worden afgeleid, zal dit ook positieve effecten hebben op de bestrijding van hitte-eilanden (planten helpen de temperatuurstijging te beperken dankzij de evapotranspiratie) en op de verbetering van de leefomgeving en de opwaardering van de bebouwde omgeving en het erfgoed.

De bebouwde omgeving en het erfgoed zullen bijgevolg ook positief worden beïnvloed, ook al hebben niet alle bepalingen systematisch een positief effect, wat a priori verbazingwekkend kan zijn voor een verordening waarvan het primaire toepassingsgebied stedenbouw is. Hieruit blijkt opnieuw deze ambitie om van de GSV een transversaal instrument te maken, dat zich niet beperkt tot de uitwendige aspecten van gebouwen, maar ook veel aandacht besteedt aan de woonbaarheidsnormen en aan milieuaspecten, in het bijzonder vergroening, maar ook lawaai, warmte-eilanden, enz. Het ontwerp van GSV bevat echter een hele reeks regels voor de ligging van de gebouwen en voor de bouwprofielen, die zullen bijdragen tot de structurering van de stad en tot het behoud van een zekere homogeniteit van de Brusselse gebouwen, maar deze regels lijken sterk op de huidige en de vooruitgang op het gebied van de visuele en architecturale kwaliteit van de bouwwerken is vrij beperkt.

Het effect op het energieverbruik en de uitstoot van broeikasgassen is eveneens positief en houdt voornamelijk verband met de bepalingen om renovatie te verkiezen boven sloop/heropbouw en om gebouwen te creëren die flexibeler in het gebruik zijn. Het effect op het energieverbruik van gebouwen is daarentegen vrij beperkt, aangezien de meeste bepalingen die een sterke invloed op deze aspecten hebben, nu worden behandeld in de specifieke wetgeving betreffende de energieprestaties van gebouwen (buiten het ontwerp van de GSV).

Het thema ten slotte waarvan de effecten het meest gematigd zijn, is dat van de economische aspecten. De meeste beoogde verbeteringen betekenen immers extra kosten voor de projectbeheerders, of het nu gaat om particulieren, ontwikkelaars van grote projecten of overheidsinstanties die belast zijn met de inrichting van open ruimten en openbare gebouwen. Deze kosten zouden geheel of gedeeltelijk kunnen worden doorberekend aan de gebruikers van deze ruimten en gebouwen, wat zou kunnen leiden tot een verhoging van de prijs van woningen, kantoren, enz.

Over het geheel genomen lijkt het ontwerp van GSV echter een goede kans te bieden als het gaat om positieve effecten op het milieu in de ruimste zin van het woord, met positieve effecten op een groot aantal aspecten.

4.2. ANALYSE VAN DE COHERENTIE MET DE DOOR DE REGERING VASTGESTELDE BELEIDSORIËNTATIES

Ter herinnering: naar aanleiding van het verslag van de Commissie van deskundigen heeft de regering een reeks beleidsoriëntaties voor het ontwerp van GSV vastgelegd. In het kader van de milieubeoordeling werd geanalyseerd hoe de in het ontwerp van GSV behouden bepalingen beantwoordden aan deze oriëntaties.

Er werd overeengekomen drie "+" toe te kennen aan bepalingen die rechtstreeks en primair bijdragen tot de oriëntatie in kwestie, er werden twee "+" toegekend aan bepalingen die rechtstreeks bijdragen aan de oriëntatie zonder dat dit de primaire focus van de bepaling is en er werd een "+" toegekend aan bepalingen die secundair bijdragen tot de oriëntatie.

De tabel die voortvloeit uit deze analyse wordt voorgesteld in het volledig verslag. Onderstaande tabel vermeldt slechts de som van de "+"-en per titel:

Tabel 2: aantal +en toegekend aan de verschillende oriëntaties die door de regering opgenomen zijn in de transversale analyse van de bepalingen

	Titel I: Open ruimten	Titel II: Stedelijkheid	Titel III: Bewoonbaarheid	PBM- bijlage
De bebouingsdichtheid beheren door algemene beginselen vast te stellen teneinde de dichtheid van een project te behandelen in relatie tot de plaatselijke context.	-	3	-	-
Een kaderregeling uitwerken voor de mandelige projecten waarvan de omvang het niet erg doeltreffend maakt om het bouwprofiel en de ligging alleen op basis van de onmiddellijke burens te bepalen.	-	9	-	-
De stedelijke sokkel activeren door de benedenverdiepingen van gebouwen te herwinnen om een positieve interactie met de openbare/open ruimte tot stand te brengen.	4	7	-	-
De kwaliteit van de binnenterreinen van huizenblokken behouden en ze laten deelnemen aan de duurzame ontwikkeling van het gewestelijke grondgebied	7	4	-	-
Voorrang geven aan renovatie/reconversie in plaats van aan sloop/heropbouw en nieuwe gebouwen gemakkelijk aanpasbaar maken.	-	6	-	-
Vergroenen, bestrijden van de vorming van hitte-eilanden en ontwikkelen van een koelnetwerk	10	5	-	-
Het regenwater op geïntegreerde wijze beheren.	9	3	1	-
Eenvoudige regels opstellen die het mogelijk maken om de open ruimtes duidelijk te definiëren, inclusie te waarborgen en de levensduur en aanpasbaarheid van deze ruimtes te maximaliseren	9	-	-	7
De milieuprestaties en de gebruiksfuncties in private ruimtes verbeteren;	10	3	3	-
Meer gebruik maken van de openbare ruimte en de verdeling over de verschillende vervoerswijzen opnieuw in evenwicht brengen.	24	1	5	-
De openbare ruimte vrijmaken en verkeersluw maken	27	2	1	-
Minimumnormen inzake bewoonbaarheid vaststellen voor alle bestemmingen.	-	-	23	-
Bouwen en renoveren volgens koolstofarme beginselen	-	5	2	-
De ontwikkeling van collectieve huisvesting regelen wat betreft omvang, flexibiliteit en typologie.	2	-	15	-
De verdeling van eengezinswoningen regelen en geschikte woningen voor gezinnen behouden.	-	-	5	-
Streven naar een gedeeld en rationeel gebruik van de parkeerterreinen en de actieve mobiliteit stimuleren.	7	-	6	-

Uit de tabel blijkt dat een aantal van de door de Regering vastgestelde beleidsoriëntaties voor de nieuwe gewestelijke stedenbouwkundige verordening uitvoerig worden behandeld. Het thema van de leefkwaliteit, dat intrinsiek verbonden is met de woonbaarheidsnormen en de gebruiksfuncties van de openbare ruimte, staat centraal in tal van artikels: de GSV is rond dit thema opgebouwd.

De huidige tendens tot vergroening van de ruimten komt trouwens tot uiting in verschillende bepalingen. Dit streven naar meer vegetatie wordt ook beïnvloed door de recente gebeurtenissen: net als de talrijke maatregelen in verband met het regenwaterbeheer (behoud van doorlaatbare bodemgedeeltes of oppervlakten in volle grond) speelt de toename van vegetatie in op de uitdagingen die na de overstromingen van juli 2021 aan het licht zijn gekomen. Ook het grote aantal bepalingen in verband met de woonbaarheid is waarschijnlijk een rechtstreeks gevolg van de coronapandemie (terrassen, buitenruimten).

Bepaalde beleidsoriëntaties komen slechts aan bod in enkele artikels, die evenwel dikwijls specifiek gericht zijn. Dit geldt met name voor het beheer van de bebouwingsdichtheid, de bevordering van de renovatie/reconversie van gebouwen in plaats van sloop/heropbouw of de opsplitsing van woningen.

In het algemeen komen de andere oriëntaties telkens in enkele bepalingen aan bod, zonder dat overheersend zijn in alle bepalingen van de GSV. Het betreft met name degene die betrekking hebben op de omkadering van projecten op aangrenzende percelen, de activering van de stedelijke sokkel, het behoud van de binnenterreinen van huizenblokken, het regenwaterbeheer, de regels om de openbare ruimten te definiëren of de omkadering van collectieve woningen. Renovatie wordt ondersteund met diverse maatregelen, maar de koolstofarme principes die de regering als streefdoel wil gebruiken, worden nauwelijks vermeld.

Over het geheel genomen is echter door middel van de verschillende bepalingen voldaan aan alle oorspronkelijk vastgelegde beleidsoriëntaties.

We merken eveneens op dat sommige bepalingen niet passen in een van de door de regering benadrukte krachtlijnen. Dit is niet zo verwonderlijk, aangezien de beleidsoriëntaties zijn opgesteld om richting te geven aan nieuwe gebieden voor verbetering, maar zonder steeds te wijzen op de noodzaak om te zorgen voor continuïteit met sommige van de reeds bestaande maatregelen. De meeste bepalingen die niet of weinig beantwoorden aan de beleidsoriëntaties van de Regering, zijn dus bepalingen die aansluiten bij de huidige GSV.

4.3. ANALYSE VAN DE SAMENHANG TUSSEN DE GESELECTEERDE BEPALINGEN EN DE SPECIFIEKE DOELSTELLINGEN VAN ELKE TITEL.

Aan het begin van elke titel worden in artikel 1 de specifieke doelstellingen omschreven waarop de bepalingen betrekking hebben. Deze zeer algemene artikelen bevatten geen specifieke bepalingen, maar zij stellen de drijvende krachten vast achter alle bepalingen die volgen. Het is dus interessant om bij de analyse van de samenhang na te gaan of aan deze specifieke doelstellingen wel degelijk wordt voldaan in de verschillende geselecteerde bepalingen.

Onderstaande tabellen stellen de resultaten van deze analyse voor de verschillende titels op synthetische wijze voor en tonen het aantal bepalingen van elk van de titels die bijdragen tot de verschillende beoogde doelstellingen. De gedetailleerde bepalingen zijn beschikbaar in het volledig verslag maar worden hier niet overgenomen.

Tabel 3: Analyse van de samenhang tussen de doelstellingen en de bepalingen van titel 1 - Open ruimten

Doelstellingen	Optiek voortvloeiend uit de analyse van de bepalingen
Zorgen voor de inclusie van iedereen, de leefkwaliteit verbeteren, de sociale verbondenheid vergroten en het isolement en het onveiligheidsgevoel bestrijden	14
Plaatsen creëren waar mensen kunnen leven, zich ontspannen, elkaar ontmoeten, nieuwe energie opdoen en aan recreatie kunnen doen	10
Verfraaiing van de stad en stedelijke perspectieven	13
Bijdragen tot de erfgoedrechtelijke en stedenbouwkundige kwaliteit van de open ruimte;	8
Gedrag aanmoedigen dat een gezond leven mogelijk maakt, door toegang tot groene ruimten, speel- en sportterreinen in de open lucht	4
De plaats van reclame in de openbare open ruimte rationaliseren en de milieueffecten ervan verminderen.	4
De universele toegankelijkheid verzekeren	6
Vlotte, veilige en comfortabele verplaatsingen van de gebruikers mogelijk maken	15
De actieve verplaatsingswijzen bevorderen	10
Het verkeer van het openbaar vervoer bevorderen	3
Het autoverkeer doen afnemen	4
De samenhang en de leesbaarheid van de verschillende netten garanderen	11
Verkeer van de hulpdiensten mogelijk maken en de toegang tot de gebouwen verzekeren	1
Het parkeren van motorvoertuigen rationaliseren	3
Bijdragen tot de continuïteit van natuurlijke omgevingen en landschappen	3
Bijdragen tot de strijd tegen het verschijnen van stedelijke hitte-eilanden en een koelnetwerk tot stand brengen	7
Geïntegreerd regenwaterbeheer mogelijk maken en overstromingen bestrijden	6
Bijdragen tot de ontwikkeling van de biodiversiteit	12
Bijdragen tot de verbetering van de water- en bodemkwaliteit en bestrijding van de verontreiniging van deze milieus (water en land)	3
De bronnen en de negatieve gevolgen van luchtvervuiling in de stedelijke omgeving verminderen	5
Akoestisch en trillingscomfort bieden	5
Een evenwicht tot stand brengen tussen de verblijf-, verplaatsings- en milieufunctie door rekening te houden met de kenmerken van de open ruimten (publiek of privaat, natuurlijke en stedenbouwkundige kenmerken, enz.)	2

De aldus uitgevoerde analyse van **titel 1 - Open Ruimten** toont aan dat een van de meest behandelde thema's de verbetering van de leefomstandigheden en van het welbevinden van de gebruikers van de openbare ruimte (bewoners, werknemers, leerlingen, klanten, enz.) is, wat opnieuw bevestigt dat deze bezorgdheden centraal stonden bij de opstelling van het ontwerp van GSV. Zo zijn de meest terugkerende doelstellingen "zorgen voor de inclusie van iedereen, de leefkwaliteit verbeteren, het isolement en het onveiligheidsgevoel bestrijden", "plaatsen creëren waar mensen kunnen leven, zich ontspannen, elkaar ontmoeten, nieuwe energie opdoen en aan recreatie kunnen doen" en "de stad en de stedelijke perspectieven verfraaien".

Een tweede overheersend thema is mobiliteit, in het bijzonder via de doelstellingen van veilige en comfortabele verplaatsingen van de gebruikers, actieve vervoerswijzen, de leesbaarheid van de verschillende netten en universele toegankelijkheid.

Het derde meest terugkerende domein is dat van het milieu, met de ontwikkeling van de biodiversiteit en in mindere mate het beheer van regenwater en het koelnetwerk, wat kan worden verklaard door de wens van de GSV om, in overeenstemming met de andere programma's en plannen van het Gewest,

te streven naar een ecologische en duurzame ontwikkeling van het grondgebied en in te spelen op de uitdagingen van de aanpassing aan de klimaatverandering.

De andere doelstellingen komen minder vaak aan bod, maar in het algemeen toch in minstens drie of vier fiches. De doelstellingen waar het minste aandacht aan wordt besteed, zijn onder meer de circulatie van de voertuigen van hulpdiensten en de toegankelijkheid van gebouwen, waar het ontwerp van GSV inderdaad niet erg diep op ingaat, aangezien ze al gegarandeerd wordt door een reeks bestaande teksten over brandpreventie die van toepassing zijn in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het is dan ook niet nodig deze vereisten over te nemen in de GSV, aangezien de teksten reeds van toepassing zijn. Een andere doelstelling die niet vaak aan bod komt is het evenwicht tussen de verblijfs-, verplaatsings- en milieufuncties. Deze doelstelling is natuurlijk heel erg aanwezig in artikel 5, betreffende de verdeling van het gebruik van de openbare weg, maar komt minder aan bod voor wat de andere openbare ruimten (pleinen, parken, enz.) betreft. Zoals verduidelijkt in de doelstelling, moet elk project immers rekening houden met de kenmerken van de open ruimte in kwestie, maar ook met die van de andere open ruimten in de omgeving. Daarom werd ervoor gekozen de in de verschillende inrichtingen te respecteren evenwichten tussen de verblijfs-, verplaatsings- en milieufuncties niet verder te verduidelijken, de keuze zal geval per geval gemaakt moeten worden op basis van de kenmerken van de open ruimte in kwestie en van wat er al bestaat in de omgeving.

Tabel 4: Analyse van de samenhang tussen de doelstellingen en de bepalingen van titel 2 - Stedelijkheid

Doelstellingen	Optiek voortvloeiend uit de analyse van de bepalingen
De ontwikkeling van een kwaliteitsvol bouwkundig en stedelijk kader bevorderen	10
De architecturale en erfgoedkwaliteiten van het bouwbestand beschermen en helpen beter tot hun recht te doen komen	4
De duurzaamheid, circulariteit en veerkracht van de bebouwing bevorderen	3
Het behoud en de renovatie van bestaande bouwwerken aanmoedigen en zorgen voor de reconversie ervan en/of de recuperatie van hun materialen	2
De mix en de polyvalentie van de gebruiksvormen bevorderen	2
De gevolgen van de klimaatverandering, en in het bijzonder hitte-eilanden, bestrijden en koelnetwerken tot stand brengen	3
Bijdragen tot de ontwikkeling van de biodiversiteit	3
Het energieverbruik van gebouwen zo laag mogelijk houden	2
Zorgen voor een geïntegreerd beheer en hergebruik van regenwater	2
Zorgen voor een evenwichtige en harmonieuze dichtheid van zowel de bouwwerken als hun bezetting	3
De binnenterreinen van huizenblokken laten bijdragen aan de duurzame ontwikkeling van het gewestelijk grondgebied	1
De sokkel van de bouwwerken activeren om zo een dialoog tussen de bouwwerken en de openbare open ruimte tot stand te brengen	2
De ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen bevorderen	1
Het aanbrengen van uithangborden op het bouwwerk toestaan, waarbij erop wordt toegezien dat de bouwkundige kwaliteiten van het gebouw tot hun recht komen en de uithangborden op harmonieuze wijze opgaan in het omliggend stedelijk kader	3

Wat **titel II - Stedelijkheid** - betreft, komt de specifieke doelstelling om de ontwikkeling van een architectuur en een stedelijke omgeving van hoge kwaliteit aan te moedigen op transversale wijze in vrijwel alle bepalingen voor. Zoals reeds in de transversale effectanalyse is aangegeven, ligt de nadruk meer op de leefomgeving dan op de architectuur zelf, aangezien zeer weinig bepalingen rechtstreeks

betrekking hebben op de uiterlijke esthetiek van gebouwen, behalve dan door het vaststellen van de ligging en de maximale bouwprofielen. De kwaliteit van het bestaan maakt het ook mogelijk het onroerend erfgoed van het Gewest te valoriseren, wat ook naar voren komt als een van de vaak genoemde doelstellingen.

Titel II is voor het overige vrij evenwichtig wat de nagestreefde doelstellingen betreft, waarbij de overgrote meerderheid van de doelstellingen door ten minste twee bepalingen wordt beoogd. Bijzondere aandacht wordt besteed aan de instandhouding van de biodiversiteit en de bestrijding van hitte-eilanden, die hand in hand gaan.

Titel II biedt ook aanzienlijke vooruitgang op het vlak van duurzaamheid, circulariteit en veerkracht van de gebouwde omgeving door het behoud en de renovatie van bestaande bouwwerken aan te moedigen en de reconversie ervan en/of de recuperatie van hun materialen te bevorderen.

Het geïntegreerde regenwaterbeheer komt niet steeds terug, maar wordt in één artikel (artikel 7) op een gerichte en vrij radicale manier behandeld.

Iets minder aandacht wordt besteed aan de aspecten dichtheid, instandhouding van de binnenterreinen van huizenblokken en activering van de sokkels van gebouwen, hoewel al deze aspecten niettemin door een of meer bepalingen worden bestreken.

De doelstellingen die ernaar streven om het energieverbruik van gebouwen zo laag mogelijk te houden en de ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen te bevorderen, komen eveneens weinig aan bod in de bepalingen. Enkel de bepalingen met betrekking tot de bouwprofielen en de gevels voorzien in de mogelijkheid hoger te gaan of meer naar voor uit te steken als er thermische isolatie wordt aangebracht. In deze zin bevorderen deze bepalingen de isolatie van daken en gevels, zonder echter rechtstreeks bij te dragen tot een daling van het verbruik en de ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen. Deze keuze sluit aan bij de andere wetgevingen, omdat de energieprestatie van gebouwen, die historisch deel uitmaakte van de GSV, momenteel behandeld wordt in een specifieke wetgeving.

Tabel 5: Analyse van de samenhang tussen de doelstellingen en de bepalingen van titel III - Bewoonbaarheid

Doelstellingen	Optiek voortvloeiend uit de analyse van de bepalingen
De leefbaarheid en de flexibiliteit van het gebruik binnen de gebouwen waarborgen	14
Ervoor zorgen dat bouwwerken en woonwijken in de loop van de tijd kunnen worden aangepast	8
De diversiteit van de woningen verzekeren en aanmoedigen;	3
De kwaliteit van gemeenschappelijke ruimten in collectieve gebouwen bevorderen en interacties, ontmoetingen en een gezellige sfeer aanmoedigen	6
Zorgen voor een optimale inclusie van iedereen in de samenleving.	6
De veiligheid, het comfort en de toegankelijkheid van de fysieke leefomgeving verbeteren door middel van kwaliteitsvolle inrichtingen die worden uitgevoerd met respect voor het omliggende stedelijke kader en de architecturale kwaliteiten van de bouwwerken	9
Zorgen voor een rationeel en gedeeld gebruik van de parkings	2
De actieve mobiliteit bevorderen	4

Het mag geen verrassing heten dat **titel III - Bewoonbaarheid**, die hoofdzakelijk betrekking heeft op de binnenkant van de gebouwen, vooral focust op de mens en dus op steeds terugkerende wijze bijdraagt tot de doelstellingen inzake de bevordering van de kwaliteit van de leefomgeving, of het nu gaat om private ruimten of gemeenschappelijke ruimten waar de kwaliteit bevorderlijk moet zijn voor ontmoetingen en een gezellige sfeer. Inclusie van allen is ook aanwezig in tal van bepalingen.

De wens om de flexibiliteit van het gebruik van de binnen de gebouwen gecreëerde ruimten te bevorderen en de aanpasbaarheid van de bouwwerken in de tijd te garanderen, komt ook tot uiting in talrijke bepalingen.

De doelstellingen inzake de aanmoediging van de diversiteit van de woningen, de bevordering van de actieve mobiliteit en de rationalisering van het gebruik van parkeerterreinen komen weliswaar minder herhaald voor, maar worden behandeld in verschillende, soms specifieke bepalingen, zodat titel III, net als titel II, vrij evenwichtig lijkt wat de behandeling van de verschillende doelstellingen betreft.

Tabel 6: Analyse van de samenhang tussen de bepalingen en de doelstellingen van de PBM-bijlage

Doelstellingen	Optiek voortvloeiend uit de analyse van de bepalingen
De optimale integratie van personen met een beperkte mobiliteit in de samenleving bevorderen, door hun toegankelijkheid tot de fysieke omgeving te verbeteren	3
De veiligheid en het comfort van PBM garanderen door middel van kwaliteitsvolle inrichtingen die worden uitgevoerd met respect voor het omliggende stedelijke kader en de architecturale kwaliteiten van de bouwwerken	3

Ten slotte toont de analyse van de **PBM-analyse** aan dat de bepalingen op evenwichtige wijze bijdragen tot de twee beoogde doelstellingen.

5. PASSENDE BEOORDELING

De passende beoordeling begint met een beschrijving van de Natura 2000-gebieden en van de natuurlijke reservaten van het BHG waarop het ontwerp van GSV een invloed zou kunnen hebben. Deze beschrijving wordt hier niet overgenomen maar geïnteresseerde lezers kunnen het volledige verdrag raadplegen.

Vervolgens werd in het kader van de studie een kruisanalyse uitgevoerd tussen de verschillende bepalingen en de potentiële effecten op de Natura 2000-gebieden en de natuurlijke reservaten van het BHG. Opnieuw: de gedetailleerde resultaten zijn beschikbaar in het volledig verslag, enkel de conclusies worden hieronder overgenomen.

De analyse toont aan dat de interferentie tussen de bepalingen van het ontwerp van GSV en de habitats en soorten zeer beperkt is. Wat de sterfte van diersoorten door het wegverkeer betreft, zouden de bepalingen die erop gericht zijn het gebruik van de auto terug te dringen ten gunste van zachte vervoerswijzen en de open ruimten rustiger te maken, de aanwezigheid van auto's in de nabijheid van beschermde gebieden moeten verminderen en moeten bijdragen tot een vermindering van de snelheid van de voertuigen, wat een licht positieve invloed zou moeten hebben. De verlichting van de openbare ruimte zou ook kunnen helpen om te vermijden dat nachtdieren worden platgereden. Deze bepalingen moeten ook bijdragen tot een vermindering van de geluidshinder in Natura 2000-gebieden en reservaten in de nabijheid van wegen.

Geïntegreerd regenwaterbeheer zal naar verwachting ook een aanzienlijk effect hebben op de vermindering van piekhoogwaterstanden in de rivieren van het Gewest, met inbegrip van de rivieren in Natura 2000-gebieden en -reservaten. Dit zou een positief effect moeten hebben op de vermindering van de toevoer van nutriënten (als gevolg van lozingen van afvalwater), de verbetering van de grondwateraanvulling en de vermindering van de erosie van de oevers van de waterlopen.

Wat de structuur van de bossen, parken en reservaten betreft, is de bepaling ter bevordering van de continuïteit van open ruimten een stap in de richting van de versterking van deze structuur. We wijzen er wel op dat de minimumafmetingen voor voet- en fietspaden en paden voor PBM tot iets bredere inrichtingen kunnen leiden, waardoor wellicht een paar bomen meer moeten worden geveld of sommige

natuurlijke habitats en/of biotopen iets meer worden aangetast. Dit effect zou echter zeer beperkt moeten zijn dankzij goed doordachte inrichtingen die ruimte laten voor voetgangers en fietsers, alsook voor dieren.

De bepaling die erop is gericht dat de openbare verlichting zorgt voor een comfortabele en veilige verplaatsing van de gebruikers, zou kunnen leiden tot een toename van de straatverlichting in de nabijheid van beschermde gebieden. Merk wel op dat in de bepaling ook wordt gesteld dat de verlichtingsinrichtingen zo moeten worden geplaatst en beheerd dat de lichtvervuiling en de verstoring van de fauna worden beperkt, wat dan weer een positieve bepaling is voor de beschermde gebieden.

Wat tot slot de versnippering of het barrière-effect betreft, zullen de bepalingen weinig invloed uitoefenen binnen de beschermde gebieden zelf, maar een aantal ervan zal de totstandbrenging bevorderen van ecologische verbindingen tussen de verschillende beschermde gebieden of de totstandbrenging van aanvullende habitats met een positieve wisselwerking met de beschermde gebieden. We hebben het meer bepaald over de bepalingen om bodems in volle grond in stand te houden, de groene ruimten te maximaliseren, de biodiversiteit te bevorderen, enz. De bepalingen inzake daken voorzien op hun beurt in de mogelijkheid om groendaken aan te leggen, maar ook in een reeks gebruikstoepassingen die minder bijdragen tot de biodiversiteit (landschaps- en recreatieve terrassen, zonnepanelen, land- of tuinbouwproductie).

In het algemeen zal het ontwerp van GSV een positief effect hebben op Natura 2000-gebieden en de natuur- en bosreservaten, door het behoud en de bevordering van de ontwikkeling van groene gebieden in de omgeving, door de verbetering van het regenwaterbeheer, waardoor hoogwaterstandpieken en de negatieve gevolgen daarvan (lozing van afvalwater in het hydrografisch netwerk, erosie, enz.) worden voorkomen, en door het afremmen van het wegverkeer in de omgeving van beschermde gebieden.

De weinige negatieve effecten die zijn vastgesteld, vormen meer een punt van zorg bij de behandeling van de dossiers, maar de gevolgen voor de Natura 2000-gebieden, de natuur- en bosreservaten kunnen als onbeduidend worden beschouwd.

6. ANALYSE VAN DE ALTERNATIEVEN

Zoals in de inleidende delen en presentatie van de inhoud van het ontwerp van GSV 2022 is uiteengezet, is de tekst het resultaat van een iteratief proces met input via raadplegingen van tal van gemeentelijke en gewestelijke besturen, alsook via een raadpleging van deskundigen over de beleidsoriëntaties waaraan voorrang moet worden gegeven. De meeste bekommernissen, of zij nu van stedenbouwkundige, ecologische of socio-economische aard zijn, zijn dus besproken en het project weerspiegelt reeds een compromis tussen verschillende verwachtingen en beperkingen. De analytische fiches bevatten overigens een specifiek deel over de achtergrond en de varianten die voor de verschillende bepalingen zijn overwogen, ter illustratie van de denkoefening achter elke geselecteerde bepaling.

In die zin waren de enige alternatieven die interessant leken om te analyseren, enerzijds het alternatief 0 om het ontwerp van GSV niet uit te voeren, wat dus overeenkomt met het behoud van de GSV 2006 die momenteel van kracht is, en anderzijds de uitvoering van het ontwerp van GSV 2018, dat ook het resultaat was van een grootschalig overleg tussen de verschillende betrokken actoren, maar waarvan het uitgangspunt fundamenteel verschillend was (eerder een wijziging van de GSV 2006 dan een herschrijving van de volledige tekst).

De gedetailleerde analyse van de twee alternatieven wordt in de vorm van een tabel voorgesteld in het volledig verslag en enkel de conclusies worden hier overgenomen.

De analyse legt aldus de nadruk op het feit dat het ontwerp van GSV 2022 een aantal extra elementen bevat in vergelijking met de huidige GSV, die voor de meeste betrokken milieuaspecten in grote lijnen gunstig zijn. De analyse toont ook aan dat het ontwerp van GSV 2018 ook een aantal verbeteringen aanbracht in de huidige GSV, maar vaak niet zo ver ging in de bepalingen als het nieuwe ontwerp van GSV 2022.

Meer specifiek komen uit de analyse de voornaamste punten voor verbetering aangebracht door het ontwerp van GSV 2022 naar voor:

- In het ontwerp van GSV 2022 wordt een echte vereenvoudiging van de teksten voorgesteld, waarbij de lengte wordt ingekort en de structuur en de duidelijkheid worden verbeterd. Dit maakt het voor niet-ingewijden gemakkelijker om de tekst te begrijpen.
- Voorts is de formulering van de tekst gewijzigd in de richting van het stimuleren van kwaliteitsvolle stedenbouw, liever dan repressief optreden tegen minderwaardige stedenbouw. Veel bepalingen zijn gebaseerd op een beoordeling door de vergunningverlenende overheid, wat de analyse van vergunningsaanvragen complexer maakt, maar een goede ruimtelijke ordening opnieuw centraal stelt in het onderzoek van de vergunningsaanvragen. Deze nieuwe manier van kijken naar vergunningen heeft veel voordelen voor het milieu in de ruime zin van het woord, maar zal meer middelen, opleiding en coördinatie van de vergunningverlenende overheden vereisen.
- Op het niveau van de woningen zijn de regels beter aangepast aan de verschillende soorten woningen en behoeften, met specifieke bepalingen voor studentenhuisvesting en bepalingen die beter zijn aangepast aan co-living en co-housing. Ook de kwestie van de sociale huisvesting komt uitdrukkelijk aan de orde.
- In het ontwerp van GSV 2022 wordt ook bijzondere aandacht besteed aan de flexibiliteit van het gebruik en de convertibiliteit van gebouwen. Dit is een belangrijk element om de broeikasgasemissies van de bouw op middellange en lange termijn te verminderen en om de aanpassing van het aanbod aan de behoeften te vergemakkelijken (en aldus de leegstand van gebouwen te verminderen). Op korte termijn voorziet het ontwerp van GSV 2022 er ook in dat de bestaande gebouwen worden behouden en gerenoveerd in plaats van gesloopt/heropgebouwd, wat wordt gezien als de beste manier om de broeikasgasemissies van de bouwsector te verminderen.
- Wat het regenwaterbeheer betreft, bracht het ontwerp van 2018 weliswaar enkele verbeteringen met zich mee, maar het ontwerp van GSV 2022 is veel ambitieuzer door het geïntegreerde beheer van nagenoeg al het regenwater op te leggen (een honderdjarige regenval, ongeacht de duur ervan), ongeacht of het zich op privéterreinen dan wel in de openbare ruimten bevindt. Dit zijn bepalingen die aanzienlijke inspanningen zullen vergen, maar die ook zeer belangrijke positieve gevolgen hebben (vermindering van het overstromingsrisico en beperking van de verontreiniging van het oppervlaktewater door lozing van afvalwater).
- De biodiversiteit komt weinig aan bod in de geldende GSV, eigenlijk enkel door de vergroening van koeren en tuinen, achteruitbouwstroken en openbare ruimten. Het belang van biodiversiteit in de stad werd al opgemerkt in het ontwerp van GSV 2018, maar in het ontwerp van GSV 2022 krijgt biodiversiteit echt een hoofdrol toebedeeld, zowel in de private als in de openbare ruimten. Hoewel de antropogene druk in de stad zeer hoog zal blijven en de potentiële ontwikkeling van de biodiversiteit zal beperken, kan worden verwacht dat de biodiversiteit bijna systematisch in de projecten van het BHG zal worden geïntegreerd.
- Wat mobiliteit betreft, is de belangrijkste verandering van het GSV 2022 dat wordt voorzien in een veel evenwichtigere verdeling van de openbare open ruimte over de verschillende

vervoerswijzen, met voorrang voor de actieve vervoerswijzen en het openbaar vervoer, waarin noch de huidige GSV, noch de GSV 2018 voorzien.

- Ook hitte-eilanden komen in het ontwerp van GSV 2022 op een veel transversalere manier aan bod dan in het ontwerp van 2018. De huidige GSV bevat geen specifieke bepalingen, behalve via de verplichting van groendaken. Deze bijzondere aandacht voor de bestrijding van hitte-eilanden, gekoppeld aan enerzijds het toegenomen belang dat wordt gehecht aan biodiversiteit en anderzijds de verplichting tot geïntegreerd regenwaterbeheer op het perceel, moet leiden tot een reële temporisering van de temperaturen in dichtbevolkte stedelijke gebieden, waardoor de stad beter bestand wordt tegen perioden van hoge temperaturen die in de toekomst zouden kunnen toenemen.

Om deze redenen lijkt het ontwerp van GSV 2022 over het geheel genomen gunstiger en beter afgestemd op de uitdagingen waarmee de stedenbouw de komende jaren zal worden geconfronteerd dan de twee onderzochte alternatieven (handhaving van de huidige GSV en uitvoering van het ontwerp van GSV 2018).

7. BEGELEIDINGSMAATREGELEN OM EVENTUELE NEGATIEVE GEVOLGEN TE VOORKOMEN, TE BEPERKEN OF TE COMPENSEREN

7.1. LIJST VAN MAATREGELEN

Wanneer tijdens de analyse per bepaling risico's, beperkingen of negatieve effecten van de verschillende bepalingen in het ontwerp van GSV werden vastgesteld, zijn begeleidingsmaatregelen ter beperking of ter bestrijding van deze effecten vastgesteld. Zij zijn opgenomen in de volgende tabellen.

Begeleidingsmaatregelen voor de titel "Open ruimten"
Fiche 3: Verdeling van het gebruik van de openbare weg
De analyse van de effecten identificeerde een reeks risico's die verband hielden met deze bepalingen betreffende de verzadiging van de parkeerruimte op de openbare weg in bepaalde wijken. Het zal bij de analyse van de dossiers betreffende de herinrichting van de wegen dan ook belangrijk zijn om de afstemming van het parkeeraanbod en de parkeerbehoeften goed te analyseren en bij het in overweging nemen van de verzoeken om vrijstelling rekening te houden met de specifieke kenmerken van de betrokken wijk (aanwezige functies, bevolkingsdichtheid, aanwezigheid van en druk op het parkeren op en buiten de openbare weg, aanbod van deelauto's, aanwezigheid beveiligde fietsenstallingen, enz.).
Fiche 5: Comfort van de openbare ruimten
Het ingraven van de technische kasten zou een grote last kunnen vertegenwoordigen voor de operatoren en zou kunnen leiden tot een toename van het aantal verzoeken om af te wijken van de bepalingen van de GSV. Om de toepassing van deze bepaling te vergemakkelijken, zal het van belang zijn om de te gebruiken technieken en apparatuur nauwkeurig te beschrijven en de operatoren te ondersteunen bij de inachtneming van deze bepaling.
Fiche 13: Biodiversiteit en koeltenetwerk
De BAF-indicator laten evolueren of combineren met andere indicatoren om zo beter rekening te houden met het endemisch karakter van de op het perceel aangeplante soorten, de voorzieningen die werden ingevoerd om de biodiversiteit te bevorderen, de eventuele aanwezigheid van invasieve planten, enz.

Fiche 14: Geïntegreerd regenwaterbeheer
In het kader van een geïntegreerd en lokaal waterbeheer is het van belang projectbeheerders wegwijs te maken in de technieken die kunnen worden gebruikt om het regenwater zo goed mogelijk te beheren, aangezien zij niet altijd vertrouwd zijn met deze technieken. Zij kunnen hiervoor worden doorverwezen naar de inspanningen die Leefmilieu Brussel al heeft geleverd over dit onderwerp.
Ook moeten de bewoners bewust worden gemaakt van het belang van gewestelijk regenwaterbeheer en de gevolgen van het gebruik van chemicaliën in de buitenruimte, om bodem- en grondwaterverontreiniging te voorkomen.
Fiche 15: Verlichting van de openbare ruimten
Aangezien het artikel vrij algemeen blijft in zijn voorschriften en niet nader ingaat op de becijferde kenmerken waaraan de openbare verlichting moet voldoen, verwijst het de projectbeheerders en de overheden naar documenten die elders zijn opgesteld, met name het jaarprogramma van Sibelga betreffende de uitvoering van zijn openbare dienstverlening op het gebied van elektriciteit en gas, het Lichtplan en de technische fiches en aanbevelingen inzake ecologisch beheer die door Leefmilieu Brussel zijn gepubliceerd. Het zal dan ook van belang zijn deze documenten voortdurend aan te passen aan de laatste ontwikkelingen op dit gebied en ze voor iedereen toegankelijk te houden (zoals nu het geval is). Er moet eveneens bijzondere aandacht worden besteed aan de versterking van de verlichting bij voetgangersoversteekplaatsen.
Fiche 16: Akoestisch en trillingscomfort
Voor wegen met zeer weinig verkeer kan de voorkeur worden gegeven aan een verharding met straatstenen, zelfs als deze wegen geen "bestaande" erfgoedkwaliteit hebben. Dit zou de geleidelijke vermindering van de aanwezigheid van kasseien, die een integrerend deel uitmaken van het Brussels erfgoed, kunnen compenseren.
Door een correcte aanleg van straatstenen (keuze van de fundering in functie van het soort verkeer, uitvoering van de voegen, controle van de kwaliteit van de materialen, enz.) kan ook de geluidsoverlast aanzienlijk worden verminderd, terwijl het erfgoedaspect van kasseibestrating behouden blijft.
Fiche 18: Onbebouwde terreinen
Omdat het ontwerp van GSV niet langer voorschrijft, zoals voorheen, dat de omheining stevig aan de grond moet zijn bevestigd, een reliëf moet hebben dat het aanplakken van affiches bemoeilijkt, en regelmatig moet worden onderhouden, zou het interessant zijn te verwijzen naar goede praktijken op het gebied van omheiningen van al dan niet bebouwde terreinen. Dit zou de negatieve impact van omheiningen op het landschap verminderen.
Fiche 21: Oppervlakten in volle grond in private open ruimten
Om de "zwakke" functies en de voorzieningen van collectief belang niet al te zeer te benadelen, zou het interessant zijn als voor hen onder bepaalde voorwaarden een uitzondering zou kunnen worden gemaakt op de regel.
Fiche 23: Algemene bepalingen met betrekking tot reclame in de openbare open ruimte
Definiëren wat bedoeld wordt met de soberheid de inrichtingen en de criteria definiëren voor een kwalitatieve ontwikkeling, ten einde meer samenhang en harmonie in de openbare ruimte te brengen.
Zorgen voor voldoende financiering om de daling van de financiering voor bushokjes en andere diensten te compenseren door middel van reclame
Bij de beoordeling van bouwvergunningen voor reclame rekening houden met de aanwezigheid van OZ's om ervoor te zorgen dat zij de automobilisten niet afleiden.

Fiche 24: Gelegenheidsreclame
Een minimale afstand tussen de inrichtingen bepalen
Fiche 26: Bouwplaats
Kwesties in verband met de bouwplaatsuren en de bescherming van de bestaande vegetatie in het gebied en rond de bouwplaats opnemen in het beleid ter zake, en anders een hoofdstuk aan de GSV toevoegen waarin deze aspecten worden geregeld.

Begeleidingsmaatregelen voor de titel "Stedelijkheid"
Fiche 2: Reconversie en converteerbaarheid van gebouwen, duurzaamheid en hergebruik van materialen
Naast de uitzondering voor gebouwen van openbaar nut moet bijzondere aandacht worden besteed aan verzoeken om afwijkingen voor andere types bouwprojecten waarbij de verplichtingen inzake converteerbaarheid/demonteerbaarheid niet gerechtvaardigd lijken in verhouding tot de waarschijnlijkheid dat deze bouwwerken in de toekomst daadwerkelijk een ander gebruik zullen krijgen.
Erover waken dat de beperkingen inzake convertibiliteit geen afbreuk doen aan de architecturale en erfgoedkwaliteit van de projecten.
Bij de analyse van de mogelijkheden tot demontage en recuperatie van materialen ook rekening houden met de mogelijkheden tot hergebruik van deze materialen zonder buitensporig vervoer en herbewerking, in verhouding tot de winst die dit oplevert.
Fiche 3: Biodiversiteit en koelnetwerk
De BAF-indicator laten evolueren of combineren met andere indicatoren om zo beter rekening te houden met het endemisch karakter van de op het perceel aangeplante soorten, de voorzieningen die werden ingevoerd om de biodiversiteit te bevorderen, de eventuele aanwezigheid van invasieve planten, enz.
Fiche 4: Regenwater
In het kader van de recuperatie van water projectbeheerders wegwijs maken in de technieken die kunnen worden gebruikt om het regenwater zo goed mogelijk te beheren, aangezien zij niet altijd vertrouwd zijn met deze technieken (Facilitator Water en vademecum).
Eigenaars en gebruikers van vastgoed bewust maken van het juiste onderhoud van systemen voor geïntegreerd regenwaterbeheer.
Blad 5: Dichtheid
Deze maatregelen vergezeld laten gaan van een dynamisch instrument van het GIS-type om de dichtheid, de functiegemengdheid, de aanwezigheid van groene ruimten, de uitrusting, de mobiliteitsinfrastructuur en de mogelijke ontwikkelingen op elk punt van het BHG te beoordelen, zodat de projecten op een gelijkwaardige manier kunnen worden beoordeeld.
Fiche 6: Inplantingen
Voor projecten gelegen aan wegen met een vrij hoge en ononderbroken bouwlijn zal er in het bijzonder op moeten worden toegezien dat de projecten niet bijdragen tot een verergering van het stedelijke canyoneffect, met name door te voorzien in een terugligging van de gevels of openingen naar het binnenterrein van de huizenblokken toe om de natuurlijke ventilatie te bevorderen.

Fiche 7: Bouwprofielen
Om de mogelijke effecten van een stedelijke verspreiding te beperken, maatregelen nemen om de verharding van de bodem aan de stadsrand te beperken. Aangezien het BHG dichtbebouwd is, zouden deze maatregelen ook en vooral betrekking moeten hebben op de aangrenzende gewesten en meer in het bijzonder op de provincies Vlaams- en Waals-Brabant.
Een leidraad opstellen voor de interpretatie van de criteria voor het bepalen van de hoogte van bouwwerken wanneer naastliggende bouwwerken abnormaal hoog of laag zijn, wanneer zij zich in het binnenterrein van een huizenblok bevinden of wanneer het gaat om vrijstaande bouwwerken.
Fiche 8: Stille gevel
Bij het onderzoek van aanvragen voor bouwwerken die in gebieden met een hoge blootstelling aan lawaai zijn gelegen, maar een vloeroppervlakte van minder dan 1.000 m ² hebben, kan er nog steeds in het bijzonder op worden gelet dat de projecten wel degelijk eventuele inrichtingen bevatten om de blootstellingsniveaus aan lawaai van de toekomstige bewoners te verminderen.
Fiche 10: Gevels
Bij het beoordelen van de aanvragen met betrekking tot isolatie aan de buitenkant erop letten dat de overdikte de voetpaden niet verspert of de stedenbouwkundige harmonie van de straat of de wijk geen schade berokkent.
In artikel 22 (luifels en zonnetenten) duidelijk maken dat de vrije hoogte wordt gemeten wanneer de tent volledig is uitgeschoven.
Fiche 12: Netten
Stimuleren van de plaatsing van nestkasten op plekken die geschikt zijn voor het nestelen van vogels.
Fiche 14: Niet-gelegenheidsuithangborden
In artikel 27 voorzien in een maatregel om de maximale lichtsterkte die deze uithangborden mogen uitstralen, te reguleren, teneinde de lichtvervuiling te beperken en te voorkomen dat de gebruikers van de openbare ruimte worden verblind.
Fiche 16: Vastgoedpanelen, werfpanelen en reclame op dekzeilen
De hoogte van reclame op bouwzeilen beperken tot 4 m (de maximumhoogte van de meeste benedenverdiepingen).

Begeleidingsmaatregelen voor de titel "Bewoonbaarheid"

Fiche 4: Buitenruimten
Op daken die toegankelijk zijn voor gebruikers van de gebouwen en in tuinen zorgen voor niet-toegankelijke gebieden die de ontwikkeling van de biodiversiteit bevorderen
Fiche 5: Akoestisch comfort
Opleidingen organiseren om aannemers bewust te maken van het belang van de juiste toepassing van geluidsisolatiemateriaal.
Fiche 17: Fietsparkeren
Het begrip "terbeschikkingstelling aan de buurtbewoners en bezoekers", dat wordt aanbevolen voor de 25 % extra plaatsen die moeten worden voorzien in woonprojecten van meer dan 1.000 m ² verduidelijken, waarbij vermeden moet worden dat dit zou inhouden dat de stallingen op elk moment van de dag en de nacht voor iedereen toegankelijk blijven.

Fiche 18: Parkeergelegenheid voor auto's
Het verband tussen het aantal aan PBM aangepaste plaatsen en het aantal aangepaste of aanpasbare woningen in de projecten schrappen
Fiche 19: Leveringen
De bepalingen over de leveringszones baseren op minimumoppervlakten voor de logistiek in plaats van op een aantal loskades om meer flexibiliteit en aanpassingsvermogen te bieden aan de toekomstige ontwikkeling van de stadslogistiek.

Begeleidende maatregelen van de bijlage betreffende de toegankelijkheid voor PBM
Fiche 1: Toegangswegen, deuren en paden
De grijze zones van de artikelen verduidelijken (met name artikel 11)
Alle PBM-voorschriften in de bijlage centraliseren.
Fiche 2: Kenmerken van de parkeerplaatsen en diverse voor het publiek toegankelijke voorzieningen
Alle PBM-voorschriften in de bijlage centraliseren.
Fiche 3: Kenmerken van de signalisatie van voorzieningen en wegen voor personen met een beperkte mobiliteit
Tactiele signalisatie-elementen opleggen

7.2. CONCLUSIES INZAKE DE BEGELEIDINGSMAATREGELEN

Het ontwerp van GSV legt een reeks vereisten op die de stedenbouw moeten omkaderen en afstemmen op de eerder vastgelegde doelstellingen. Het is inherent aan dit soort algemene oefening dat de aldus vastgestelde regels niet optimaal zijn voor alle toekomstige projecten die in het BHG kunnen worden uitgevoerd, aangezien de plaatselijke omstandigheden of de verplichtende regels van de projecten zelf soms kunnen vereisen dat van de regel wordt afgeweken. De analyse van de gevolgen van de verschillende bepalingen heeft dus een aantal gevallen aan het licht gebracht waarin voorzichtigheid geboden is bij de behandeling van aanvragen om afwijking door de vergunningverlenende overheid. In titel 1 - Open ruimten, bijvoorbeeld, voor projecten met smalle straten waar de parkeerbehoeften groot blijven, kan het moeilijk haalbaar zijn 50 % van de openbare open ruimte voor te behouden voor de actieve vervoerswijzen, het openbaar vervoer en inrichtingen die behoren tot de milieu- en woonfuncties. Een ander voorbeeld zijn de eisen inzake convertibiliteit voor nieuwe gebouwen, waaraan specifieke projecten mogelijk moeilijk zullen kunnen voldoen (concertzaal, sporthal, zwembad, enz.). De in dit verband voorgestelde begeleidingsmaatregelen doen geen afbreuk aan de gegrondheid van de bepalingen, maar wijzen aldus op het belang van het systeem van afwijkingen (zowel wat betreft de uitwerking van de redenen voor deze afwijkingen als de analyse van deze redenen).

In een reeks bepalingen wordt ook verwezen naar concepten, tools of goede praktijken die overigens niet altijd goed omschreven zijn. In een reeks begeleidende maatregelen wordt aldus voorgesteld deze concepten te ontwikkelen, deze tools te laten evolueren of deze goede praktijken te verduidelijken, bijvoorbeeld via publicaties of vademecums. Dit is onder meer het geval voor de definitie van evenwichtige dichtheid ten opzichte van de omringende context, waarvoor aanbevolen wordt een tool van het GIS-type te ontwikkelen die als gemeenschappelijke basis kan dienen voor de analyse van de projecten. Deze tools en documenten zullen ook een middel zijn om de interpretatie van de verschillende bepalingen tussen de verschillende behandelende medewerkers te standaardiseren.

Een reeks andere begeleidingsmaatregelen heeft ook betrekking op meer specifieke punten die in de effectanalyse aan de orde zijn gesteld, om bepaalde leemtes recht te zetten of bepaalde geïdentificeerde risico's te beperken.

8. OPVOLGINGSMAATREGELEN

Wanneer tijdens de analyse van de effecten per bepaling risico's of beperkingen werden vastgesteld, werden follow-upmaatregelen voorgesteld om een voortdurende evaluatie van het plan en een bijsturing van de bepalingen mogelijk te maken mochten bepaalde risico's zich in de praktijk voordoen. Deze follow-upmaatregelen worden samengevat in de volgende tabel:

Titel I: Open ruimten
Fiche 3: Verdeling van het gebruik van de openbare weg
Parkeeraanbod en bezettingsgraad van het parkeren op de openbare weg per wijk.
Parkeeraanbod en bezettingsgraad van het parkeren buiten de openbare weg per wijk.
Motorisatiegraad van de huishoudens per wijk.
Fiche 5: Comfort van de openbare ruimten
Update van de kaart van openbare toiletten en drinkfontein.
Fiche 10: Ruimte en parkeergelegenheid voor fietsen
Aantal bestaande/nieuw aangelegde fietspaden en -stroken.
Aantal ongevallen waarbij fietsers zijn betrokken en typologie.
Fiche 12: Parkeren van motorvoertuigen
Vraag en aanbod aan parkeerplaatsen.
Fiche 13: Biodiversiteit en koeltenetwerk
Bijwerken van de cartografische gegevens van de BAF+ in het BHG.
Temperatuurverschil tussen Brussel en de landelijke rand.
Thermische cartografie bij wijze van opvolging van het fenomeen hitte-eiland.
Fiche 14: Geïntegreerd regenwaterbeheer
Watervolumes die de WZS binnenkomen.
Frequentie van de lozingen bij de belangrijkste overstorten van het rioolstelsel (meetnetwerk Flowbru).
Kwaliteit van het oppervlakte- en het grondwater
Fiche 16: Akoestisch en trillingscomfort
Cartografie van het geluid.
Fiche 17: Aandeel en inrichting van de private open ruimte
Cartografie van de grondinname in het BHG.
Fiche 21: Oppervlakten in volle grond in de private open ruimte
Idem fiche 17
Fiche 22: Open ruimte boven ondergrondse bouwwerken
Idem fiche 17
Fiche 23: Algemene bepalingen met betrekking tot reclame in de openbare open ruimte
Aantal aangevraagde vergunningen voor reclameborden.

Aantal bushokjes en kwaliteit van het onderhoud ervan
Inventarisering van de oorzaken van ongevallen in de OZ (ongevalgevoelige zones).

Titel 2 - Stedelijkheid
Fiche 1: Behoud en renovatie van bestaande bouwwerken
Aantal dossiers voor de aanvraag van een vergunning per categorie, renovatie of afbraak/wederopbouw.
Het aantal dossiers met een vergelijkende levenscyclusanalyse TOTEM van het project.
Broeikasgasemissies van de bouwsector in het BHG.
Fiche 2: Reconversie en converteerbaarheid van gebouwen, duurzaamheid en hergebruik van materialen
Aantal ingediende aanvragen waarop deze bepalingen van toepassing zijn (nieuwbouw met > 1000 m ² vloeroppervlakte), percentage van deze aanvragen waarin om afwijking van deze aspecten wordt verzocht en kwaliteit van de toelichtingen over convertibiliteit en demonteerbaarheid.
Fiche 3: Biodiversiteit en koelnetwerk
Idem fiche 13, titel I
Fiche 4: Regenwater
Idem fiche 14, titel I
Enquêtes bij de eigenaars en gebruikers van de betrokken gebouwen om na te gaan of zij inzicht hebben in het belang van het goede onderhoud van de bestaande systemen.
Blad 5: Dichtheid
Kruiselingse beoordeling van de dichtheid van de ingediende projecten met de "evenwichtige" dichtheid geobjectiveerd door de specifiek hiervoor bestemde tool.
Fiche 6: Inplantingen
Concentratie van verontreinigende stoffen in wegen met hoge bouwlijnen.
Fiche 7: Bouwprofielen
Evenwicht tussen vraag en aanbod met betrekking tot woningen en kantoren (jaarlijkse analyses van het Overzicht van het kantorenpark en het Overzicht van de woningen).
Verharding van de bodem in het BHG, maar ook in Vlaams- en Waals-Brabant.
Fiche 11: Daken
Evolutie van thermische cartografie en koel/warmte-eilanden in het BHG.
Fiche 17: Niet-gelegenheidsuithangborden
Aantal aangevraagde vergunningen voor reclameborden

Titel III - Bewoonbaarheid
Fiche 2: Minimumoppervlakte van woningen en bijgebouwen
Gemiddelde vloeroppervlakte per bewoner
Fiche 4: Buitenruimten
Gemiddelde prijs van de woningen
Fiche 5: Akoestisch comfort
Aantal klachten in verband met buurtlawaai
Fiche 13: Individuele studentenwoning
Huurprijzen van individuele studentenwoningen
Evolutie van het aantal nieuwe individuele studentenwoningen in het BHG

Fiche 14: Collectieve studentenwoning
Idem fiche 13, titel III.
Idem fiche 13, titel III.
Fiche 15: Mix van woningtypes
Opvolging van de in de vergunningsaanvragen voorgestelde typologieën
Opvolging van het evenwicht tussen vraag en aanbod per soort woongelegenheden
Fiche 17: Fietsparkeren
Opvolging van het aantal afwijkingen van artikel 25 om eventuele constructieproblemen bij de uitvoering van deze inrichtingen in de projecten te identificeren
Fiche 18: Parkeergelegenheid voor auto's
Idem fiche 3, titel I

9. EVALUATIEMETHODE EN ONDERVONDEN MOEILIKHEDEN

9.1. EVALUATIEMETHODOLOGIE

De analyse van de bestaande toestand en van de evolutieperspectieven werd eerst uitgevoerd op basis van alle documenten die verkregen konden worden, met name de toestand van het milieu (Leefmilieu Brussel), de statistische gegevens van het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse, alsook een hele reeks studies en onderzoeken die door de verschillende organisaties en instellingen van het Gewest werden uitgevoerd (Leefmilieu Brussel, Perspective, enz.). Voor elk behandeld thema werden de belangrijkste elementen met betrekking tot stedenbouw en de belangrijkste aandachtspunten met betrekking tot de GSV geïdentificeerd.

De beoordelingsmethode bestond enerzijds uit een iteratief proces tussen het team dat belast was met de opstelling van het ontwerp van GSV en ons team dat verantwoordelijk is voor de milieubeoordeling, en anderzijds uit de opstelling van het verslag met de belangrijkste effecten van de bepalingen die aan het einde van het iteratieve proces werden geselecteerd.

Om de evaluatie van de milieueffecten didactisch te maken en de lezing en het begrijpen ervan te vergemakkelijken, werden de artikelen van de GSV geanalyseerd in de vorm van fiches, waarbij bepaalde artikelen al dan niet werden gebundeld op basis van hun kenmerken en/of hun verwachte potentiële impact op het milieu.

Deze organisatie maakt het mogelijk om snel de verwachte effecten van bepaalde bepalingen per milieuthema vast te stellen.

Alle aanzienlijke positieve en negatieve effecten zijn in aanmerking genomen, zowel de effecten die rechtstreeks voortvloeien uit de bepalingen van het ontwerp-GSV als de secundaire effecten, en of deze effecten op korte, middellange of lange termijn zijn. De analyse blijft niet beperkt tot de regionale grenzen, maar heeft betrekking op het gehele potentiële invloedsgebied van de verschillende bepalingen.

Deze analyse per fiche wordt gevolgd door een transversale analyse en door een analyse van de samenhang tussen de geselecteerde bepalingen, de door de regering bepaalde oriëntaties en de doelstellingen beoogd in de verschillende titels.

Ten slotte werden de alternatieven van de niet-uitvoering van het ontwerp van GSV en het ontwerp van GSV 2018 uitgevoerd om tot een conclusie te komen over de afstemming van het ontwerp van GSV op de milieu-uitdagingen.

9.2. ERVAREN MOEILIKHEDEN EN BEPERKINGEN

Het ontwerp van GSV herzielt alle bepalingen van de huidige GSV. Hoewel sommige normen uit de huidige GSV zijn overgenomen omdat ze goed werken en/of doeltreffend zijn gebleken bij het in goede banen leiden van stedenbouwkundige projecten, zijn ze niet vrijgesteld van een kritische reflectie over de vraag of ze al dan niet in het nieuwe ontwerp van GSV moeten worden gehandhaafd. Zo moesten alle bepalingen van het ontwerp van GSV vanuit milieuoogpunt worden beoordeeld.

Een groot deel van deze analyses is niet in detail in dit verslag opgenomen, maar maakte deel uit van het hieronder beschreven iteratieve proces. Niettemin wordt in het verslag gepoogd elk van de uiteindelijk in aanmerking genomen bepalingen te presenteren en een overzicht te geven van de gevolgen voor alle milieuthema's.

De milieu-effectbeoordeling zoals die in dit verslag wordt gepresenteerd, is dus eerder een kwalitatieve dan een kwantitatieve macroscopische beoordeling, gebaseerd op het beginsel van een algemene beoordeling van de mogelijke voor- en nadelen van de verschillende maatregelen.

Het aantal te analyseren bepalingen maakte het bovendien noodzakelijk zo gestructureerd mogelijk te werk te gaan, wat in onze aanpak betekende dat naargelang van het geval fiches met betrekking tot één of meer artikelen moesten worden opgesteld.

Een andere moeilijkheid berustte in de objectiviteit van de evaluatie. Het is immers niet mogelijk regels uit te vaardigen die rekening houden met alle specifieke gevallen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Er zullen altijd uiteenlopende meningen zijn over de voor- en nadelen van de verschillende overweegbare regels, aangezien een regel nadelig kan zijn voor sommigen en voordelig voor anderen. Het Brusselse grondgebied wordt gekenmerkt door verschillende verstedelijkingen naargelang de eeuwen: het centrum van Brussel is gekenmerkt door smalle straten en kleine tweegevelhuisjes, terwijl de tweede kroon eerder gekenmerkt wordt door de stedelijke boulevards met woongebouwen of residentiële wijken die bestaan uit alleenstaande huizen. Bij de evaluatie van de effecten van de bepalingen van de GSV moet dus rekening worden gehouden met deze realiteit. Er moet op de meest objectief mogelijke manier worden beoordeeld welke regel de meeste positieve effecten zal hebben op het milieu, of desgevallend, de minste negatieve effecten op het milieu, waarbij rekening wordt gehouden met de uitdagingen waaraan het Gewest het hoofd moet bieden, waaronder in het bijzonder die van de demografische groei.

Tot slot moet worden opgemerkt dat het iteratieve proces van milieubeoordeling tijdens de hele opstelling van het ontwerp van GSV zeker heeft geleid tot aanpassingen van de tekst die gunstig zijn voor het milieu - dit is het doel van het iteratieve proces -, maar ook de opstelling van het eindverslag, waarin de gemaakte keuzes worden behandeld, complexer maakt. De geanalyseerde tekst is immers geleidelijk geëvolueerd, waardoor onze analyses verschillende keren moesten worden hervat.

10. CONCLUSIES

De verordeningen inzake ruimtelijke ordening bevatten bepalingen van regelgevende aard en algemene strekking die van toepassing zijn in het hele gewest en moeten worden nageleefd bij alle handelingen en werken die onderworpen zijn aan of vrijgesteld zijn van een stedenbouwkundige vergunning, hoewel door de bevoegde instantie afwijkingen kunnen worden toegestaan. De GSV is dus een van de belangrijkste instrumenten om de stedelijke vorm van het Gewest te bepalen, of het nu gaat om de open ruimten, de uitwendige aspecten van bouwwerken of de kenmerken van de binnenvolumes van deze bouwwerken.

De huidige GSV is echter bijna 16 jaar geleden aangenomen (goedkeuring in 2006 en inwerkingtreding begin 2007) en de daarin vervatte regels stemmen niet noodzakelijkerwijs meer overeen met de uitdagingen waarmee de stedenbouw in het BHG vandaag wordt geconfronteerd. Daarom heeft de Brusselse Regering in haar Gewestelijke Beleidsverklaring (GBV) voor de legislatuur 2014-2019 haar beslissing opgenomen om de GSV te hervormen, een beslissing die vervolgens in de GBV 2019-2024 is herhaald.

De door de Regering beoogde aandacht- en verbeterpunten zijn talrijk en betreffen met name de dichtheid en de toegestane bouwprofielen, de grootte van private en gemeenschappelijke leefruimten, de specifieke kenmerken van studentenhuysvesting, de mogelijkheden tot reconversie van gebouwen, de leesbaarheid en de kwaliteit van de openbare ruimten, de plaats die moet worden toegekend aan de actieve vervoermiddelen en de normen voor het parkeren van fietsen en auto's buiten de openbare weg. In dit verband heeft de Regering besloten een collaboratief en iteratief proces op gang te brengen tussen verschillende deskundigen en actoren op het gebied van stedenbouw in het BHG, dat heeft geresulteerd in een nieuw ontwerp van GSV met drie titels: Titel I: Open ruimten; Titel II: Stedelijkheid; Titel III: Bewoonbaarheid. Dit project zal uiteindelijk leiden tot de opheffing van de GSV 2006 en de vervanging ervan door de nieuwe tekst.

Aangezien de overgrote meerderheid van de bepalingen van de GSV in het nieuwe ontwerp is herschreven, is de effectbeoordeling eerst uitgevoerd in de vorm van fiches die betrekking hebben op één of meer artikelen, teneinde de mogelijke effecten van de verschillende bepalingen afzonderlijk vast te stellen. Deze analyse per bepaling wordt gevolgd door een transversale analyse van alle bepalingen volgens de milieuthema's.

Deze transversale analyse laat zien dat de bepalingen voor het merendeel positieve effecten zullen hebben op de verschillende milieuthema's. In het algemeen is het ontwerp van de GSV opgesteld rond de zeer algemene doelstellingen van behoud en verbetering van de leefomgeving van het Gewest, zowel buiten de gebouwen (open ruimten, bebouwde omgeving, enz.) als erin (verlichting van binnenruimten, minimumafmetingen van lokalen en woningen, enz.) en van behoud van de biodiversiteit in de stad en bevordering van vergroening. De effecten zijn dus in het algemeen zeer positief, hoewel er op sommige gebieden nog enkele negatieve neveneffecten blijven bestaan.

Uit de analyse blijkt meer in het bijzonder dat het ontwerp van GSV in de eerste plaats focust op de mens. Door te voorzien in tal van bepalingen om de leefomgeving in stand te houden en te verbeteren, zal de nieuwe GSV een zeer positief effect hebben op de bevolking, ook met verwachte effecten op het welzijn en de gezondheid. Tot deze positieve effecten behoren ook de positieve effecten op de mobiliteit, die voornamelijk betrekking hebben op een vermindering van de aanwezigheid van de auto in de stad en een belangrijkere plaats voor de actieve vervoerswijzen (voornamelijk voetgangers en fietsers).

Uit de analyse blijkt ook dat het ontwerp van GSV vrij sterk is toegespitst op bodembehoud, biodiversiteit, regenwaterbeheer en de bestrijding van hitte-eilanden. Talrijke bepalingen moeten het aldus mogelijk maken de onverharde bodems beter in stand te houden, de aanwezigheid van de natuur in de open ruimten te vergroten en het regenwater beter te beheren. Naast de gunstige effecten op fauna, flora, bodems en water, zal dit ook positieve effecten hebben op de bestrijding van hitte-eilanden (planten helpen de temperatuurstijging te beperken dankzij de evapotranspiratie) en op de verbetering van de leefomgeving en de opwaardering van de bebouwde omgeving en het erfgoed.

De bebouwde omgeving en het erfgoed zullen bijgevolg ook positief worden beïnvloed, ook al is het verwachte effect vrij gering voor een verordening waarvan het primaire toepassingsgebied stedenbouw is. Het ontwerp van GSV bevat uiteraard een reeks regels voor de ligging van de gebouwen en voor de bouwprofielen, die zullen bijdragen tot de structurering van de stad en tot het behoud van een zekere homogeniteit van de Brusselse gebouwen, maar deze regels lijken sterk op de huidige en de vooruitgang op het gebied van de visuele en architecturale kwaliteit van de bouwwerken is vrij beperkt.

Het effect op het energieverbruik en de uitstoot van broeikasgassen is eveneens positief en houdt voornamelijk verband met de bepalingen om renovatie te verkiezen boven sloop/heropbouw en om gebouwen te creëren die flexibeler in het gebruik zijn. Het effect op het energieverbruik van gebouwen is daarentegen vrij beperkt, aangezien de meeste bepalingen die een sterke invloed op deze aspecten hebben, nu worden behandeld in de specifieke wetgeving betreffende de energieprestaties van gebouwen (buiten het ontwerp van de GSV).

Het ontwerp van GSV biedt derhalve een zeer ambitieus kader voor de toekomstige inrichting van zowel open ruimte als gebouwen dat veel positieve voordelen zal opleveren voor verschillende gebieden van het milieu. Daarentegen betekenen de meeste verbeteringen extra uitvoeringskosten voor de projectbeheerders, of het nu gaat om particulieren, ontwikkelaars van grote projecten of overheidsinstanties die belast zijn met de inrichting van open ruimten en openbare gebouwen. Deze kosten zouden geheel of gedeeltelijk kunnen worden doorberekend aan de gebruikers van deze ruimten en gebouwen, wat zou kunnen leiden tot een verhoging van de prijs van woningen, kantoren, enz. Uit de gedetailleerde analyse van de verschillende bepalingen blijkt echter dat in de meeste gevallen de extra uitvoeringskosten geheel of gedeeltelijk worden gecompenseerd door besparingen in het gebruik. Dit is bijvoorbeeld het geval voor geïntegreerd regenwaterbeheer, dat een aanzienlijke inrichting zal vergen om de infiltratie van een honderdjarige regenval te garanderen, maar dat vervolgens de werking van de zuiveringsinstallaties zal verbeteren en aldus hun exploitatiekosten zal verlagen, alsook het risico van overstromingen en de kosten van de aldus vermeden schade aanzienlijk zal verminderen. Evenzo moet de verbetering van de leefomgeving, of het nu gaat om rustgevende open ruimten of kwaliteitswoningen, het mogelijk maken de gezondheid van de Brusselaars te verbeteren en zo de kosten van de gezondheidszorg te verminderen. Bepalingen om de openbare ruimte beter te verdelen over de verschillende vervoerswijzen en om lopen en fietsen aan te moedigen, moeten het ook gemakkelijker maken voor de Brusselaars om zich tegen lagere kosten te verplaatsen.

Ook zij opgemerkt dat uit de analyse blijkt dat veel bepalingen eerder gebaseerd zijn op een beoordeling door de vergunningverlenende autoriteit dan op die van de thans geldende GSV. Dit maakt het mogelijk de goede inrichting van het gebied centraal te stellen bij de behandeling van vergunningsaanvragen, hetgeen positieve gevolgen zou moeten hebben voor de meeste milieuaspecten, maar de analyse van vergunningsaanvragen complexer maakt. Deze nieuwe manier van kijken naar vergunningen zal meer middelen, opleiding en coördinatie van de vergunningverlenende autoriteiten vergen.

De transversale analyse beoordeelt ook de samenhang tussen de bepalingen van het ontwerp van GSV en enerzijds de door de Regering vastgestelde richtsnoeren, en anderzijds de specifieke doelstellingen die aan het begin van elk van de drie titels zijn vastgesteld. Uit de analyse van de samenhang tussen de bepalingen en de door de Regering vastgestelde beleidsoriëntaties blijkt dat alle beleidsoriëntaties in ten minste één of meer artikelen aan de orde komen. Uit de analyse blijkt trouwens eens te meer dat het thema van de leefkwaliteit, dat intrinsiek verbonden is met de woonbaarheidsnormen en de gebruiksfuncties van de openbare ruimte, centraal staat in tal van artikelen. Ook de vergroening van open ruimten is sterk vertegenwoordigd. Met betrekking tot de specifieke doelstellingen toont de analyse aan dat alle doelstellingen minstens in een bepaling aan bod komen en dat er een goed algemeen evenwicht is. De voornaamste doelstellingen die slechts in een klein aantal bepalingen aan bod komen, worden in het algemeen specifiek behandeld in een of meerdere bepalingen of deels in een andere wetgeving (energieprestaties van gebouwen, brandveiligheid, enz.). De analyse brengt bijgevolg geen bijzondere inconsistenties aan het licht.

Uit de analyse van de alternatieven blijkt dat het ontwerp van GSV 2022 een aantal extra elementen bevat in vergelijking met het behoud van de huidige GSV (alternatief 0), die voor de meeste betrokken milieuaspecten in grote lijnen gunstig zijn. De analyse illustreert ook dat het ontwerp van GSV 2018

(alternatief GSV 2018) een aantal verbeteringen aanbrengt in de huidige GSV, maar vaak niet zo ver gaat in de bepalingen als het nieuwe ontwerp van GSV 2022.

In het ontwerp van GSV 2022 wordt meer specifiek een echte vereenvoudiging van de teksten voorgesteld, waarbij de lengte wordt ingekort en de structuur en de duidelijkheid worden verbeterd. Voorts is de filosofie van de tekst gewijzigd in de richting van het stimuleren van kwaliteitsvolle stedenbouw, liever dan repressief optreden tegen minderwaardige stedenbouw.

Op het niveau van de woningen zijn de regels beter aangepast aan de verschillende soorten woningen en behoeften, met specifieke bepalingen voor studentenhuisvesting en bepalingen die beter zijn aangepast aan co-living en co-housing.

In het ontwerp van GSV 2022 wordt ook bijzondere aandacht besteed aan de flexibiliteit van het gebruik en de convertibiliteit van gebouwen. Dit is een belangrijk element om de broeikasgasemissies van de bouw op middellange en lange termijn te verminderen en om de aanpassing van het aanbod aan de behoeften te vergemakkelijken (en aldus de leegstand van gebouwen te verminderen). Op korte termijn voorziet het ontwerp van GSV 2022 er ook in dat de bestaande gebouwen worden behouden en gerenoveerd in plaats van gesloopt/heropgebouwd, wat wordt gezien als de beste manier om de broeikasgasemissies van de bouwsector te verminderen.

Wat het regenwaterbeheer betreft, bracht het ontwerp van 2018 weliswaar enkele verbeteringen met zich mee, maar het ontwerp van GSV 2022 is veel ambitieuzer door het geïntegreerde beheer van nagenoeg al het regenwater op te leggen, ongeacht of het zich op privéterreinen dan wel in de openbare ruimten bevindt. Dit zijn bepalingen die aanzienlijke inspanningen zullen vergen, maar die ook zeer belangrijke positieve gevolgen hebben (vermindering van het overstromingsrisico en beperking van de verontreiniging van het oppervlaktewater door lozing van afvalwater).

De biodiversiteit komt weinig aan bod in de geldende GSV, eigenlijk enkel door de vergroening van koeren en tuinen, achteruitbouwstroken en openbare ruimten. Het belang van biodiversiteit in de stad werd al opgemerkt in het ontwerp van GSV 2018, maar in het ontwerp van GSV 2022 krijgt biodiversiteit echt een hoofdrol toebedeeld, zowel in de private als in de openbare ruimten. Hoewel de antropogene druk in de stad zeer hoog zal blijven en de potentiële ontwikkeling van de biodiversiteit zal beperken, kan worden verwacht dat de biodiversiteit bijna systematisch in de projecten van het BHG zal worden geïntegreerd.

Wat mobiliteit betreft, is de belangrijkste verandering van het GSV 2022 dat wordt voorzien in een veel evenwichtigere verdeling van de openbare open ruimte over de verschillende vervoerswijzen, met voorrang voor de actieve vervoerswijzen en het openbaar vervoer, waarin noch de huidige GSV, noch de GSV 2018 voorzagen.

Ook hitte-eilanden komen in het ontwerp van GSV 2022 op een veel transversalere manier aan bod dan in het ontwerp van 2018. De huidige GSV bevat geen specifieke bepalingen, behalve via de verplichting van groendaken. Deze bijzondere aandacht voor de bestrijding van hitte-eilanden, gekoppeld aan enerzijds het toegenomen belang dat wordt gehecht aan biodiversiteit en anderzijds de verplichting tot geïntegreerd regenwaterbeheer op het perceel, moet leiden tot een reële temporisering van de temperaturen in dichtbevolkte stedelijke gebieden, waardoor de stad beter bestand wordt tegen perioden van hoge temperaturen die in de toekomst zouden kunnen toenemen.

Om deze redenen lijkt het ontwerp van GSV 2022 over het geheel genomen gunstiger en beter afgestemd op de uitdagingen waarmee de stedenbouw de komende jaren zal worden geconfronteerd dan de twee onderzochte alternatieven (handhaving van de huidige GSV en uitvoering van het ontwerp van GSV 2018). Het dient zich aan als een goede kans op het vlak van positieve effecten op het milieu in de ruime zin van het woord, met positieve gevolgen voor een brede waaier aan aspecten.